

2009-MI TAC-I PISASSIISSUTILLU PILLUGIT INATSIARTUNUT NASSUIAAT

JUUNI 2010

SIULEQUT

2009-mi aalisarnermi TAC- mik, (TAC = Total Allowable Catch = pisassat annerpaaffissaat) pisassiissutinillu aalajangersaaneq pillugit, Naalackersuisut sinnerlugit matumuuna Inatsisartunut nassuiaateqassaanga. Inatsisartut pisinnaatitsinerat naapertorlugu Naalackersuisut ukiut tamaasa TAC – mik pisassiissutinillu aalajangersaasarput, aammalu taakkunanga pisassiissutinik agguasaarlutik. Nassuiaammi ilaatigut pisassiissutit tamarmiusut ataasiakkaat pilernerannut tunngaviusut nassuiarneqassapput, tamatumalu kingorna Kalaallit Nunaata, nunallu Kalaallit Nunaata aalisarnej pillugu isumaqatigiissusiorfigisaasa akornanni pisassiissutit qanoq agguarneqarnersut nassuiaassutigineqassallutik. Nassuiaammi, 2009 - mi TAC pisassiissutinillu allaaserineqarput, matumani ilaallutik ukiup ingerlanerani allannguutit.

Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinnerminni, aalisarnej pillugu Inatsisartut inatsisissaata nutaap suliarinera nangissavaat. Aalisarnej pillugu isumaliqatigiissitap isumaliutissiissutaanik nangitsinermi, suleqatigiissitat sisamat pilersinneqarput, pineqartullu innersuussuteqarnissaminnut, 2010 – mi augustip qeqqanut piffissalernerqarput. Ilaatigut suleqatigiissitat innersuussutigisaat, upernaq mannalugu, paasissutissiilluni angalasarnermi pissarsiat, inatsisissatut siunnersuutip suliareqqinnerani tunngavigineqassapput. Taamaattumik, aalisarnermi aningaasaqarnerup, siunissami itinerusumik allaaserineqarnissaa anguniassallugu pisariaqartutut isigivara, tassunga ilanngullugu tunisassiornermi aningaasaqarnej, kiisalu aalisakkanik tunisassianik avammut tunisassiornej. Isumaga naapertorlugu, manna tikillugu tunisassiornermi, avammut niuernerup tungaatigut paasissutissanik tunniussinissamut, taamatut inuussutissarsiuqartut tunuarsimaarpallaarsimapput. Taamaattumik Naalackersuisoqarfimma ukiuni aggersuni maannamut annertunerusumik immikkoortoq taanna pingaarnertunniarpaa, tamatumunnga tunngaviuvoq, 2009 - mi, ukiakkut ataatsimiinnermi, inuussutissarsiummik ingerlataqartut, aalisarnej tunisassiornerlu pillugit, paasissutissanik tunniussaqaqartarnissaannik, aalisarnermik inatsimmi piginnaatitsissutit akuersissutigineqarnera, paasissutissallu pineqartut tunngavigalugit, Naalackersuisut, aalisarnerup tungaatigut, nalaackersuinikkut erseqqaarinnerusumik aalajangersaanissaminnut sakkussaqaarlualissapput.

Inatsisartut, 2009 - mi ukiakkut ataatsimiinnerminni, aamma ukiumit 2010- mit atuisunik akiliuteqartitsisalernissaq nutaatut, aammalu nunani allani aalisarnermik ingerlataqartuni ineriartornermik malinnaatitsisoq, isumaqatigiissutigivaat. Akiliuteqartitsinerup atuutilerneratigut, inuussutissarsiummik ingerlataqartut, nunami namminermi, nunallu tamalaat akornanni aalisarnerup nakkutiginninneq nakkutilliinerlu aningaasaleeqataaffigissavaat, tamannalu aalisarnerup tungaatigut, nunap immikkoortuini, nunallu tamalaat akornanni ineriartornermut naapertuuppoq, pingaartumillu maannakkut IUU isiginiarneqartorujussuummat aammalu Marine Stewardship Council (MSC) aqutigalugu allagartaqarnermik atuisarnissaq kissaatigineqarmat.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq

Ane Hansen

Nuuk, juuni 2010

Saqqata assiliartaa; Jakob Lyberth

Assilissami takutinneqarpoq Maniitsumi ammassannik tulaassisut 1960-ikkunni

2009-mut TAC-i pisassiissutillu pillugit Inatsisartunut nassuiaat

Imai:

SIULEQUT.....	1
1. TUNULIAQUTAA SIUNERTAALU	6
2. AALLAQAASIUT	6
3. KALAALLIT NUNAANNI AALISARNERMI ANINGAASARSIORNIKKUT INERIARTORNEQ PILLUGU NASSUIAAT	7
3.1 Kalaallit aalisarneranni aningaasatigut ataqatigiissitsineq.....	7
3.2 Raajat.....	9
3.3 Qaleralik	11
3.4 Saarullik.....	11
3.5 Aalisakkat allat	12
3.6 Avammut nioqquteqarneq tamarmiusoq.....	12
4. RAAJAT	13
4.1. Kalaallit Nunaata Kitaa	13
4.1.1. 2009-mut TAC-mik aalajangersaaneq.....	13
<i>Tabel 1: Kalaallit Nunaata Kitaani 2002 – 2009-mi raajat pillugit biologinit siunnersuineq.</i>	14
4.1.2. Avataasiorluni aamma sinerissamut qanittumi aalisarnerup akornanni pisassiissutit agguarneqarneri	14
4.2. Tunu.....	14
4.2.1. 2009-mut TAC-imik aalajangersaaneq	14
<i>Tabel 2: Tunumi 2001-imiit 2009-mut raajat pillugit biologinit siunnersuineq.....</i>	15
4.3. Nunat tamalaat imartaanni raajartassiissutit	15
4.3.1. Flemish Cap-ip eqqaani, NAFO-p aqutsiviani 3M-imi raajat.....	15
4.3.2. Grand Bank-ip eqqaani, NAFO-p immikkoortuani 3L-imi raajat	15
4.3.3. Svalbardip eqqaani raajat	17
5. AALISAKKAT ALLAT	17
5.1. Kalaallit Nunaata Kitaa	17
5.1.1. Qalerallit.....	17
5.1.2. Imminnguit.....	18

5.1.3. Suluppaakkat.....	18
5.1.4. Nataarnat.....	18
5.1.5. Qeeqqat.....	18
5.1.6. Ammassaat.....	19
5.1.7. Saattuat.....	19
<i>Tabel 3: 2001-2009-mi Naalackersuisut saattuani avataasiortunut TAC-iat (tons)</i>	<i>20</i>
5.2. Tunu.....	21
5.2.1. Qalerallit.....	21
5.2.2. Imminnguit.....	21
5.2.3. Suluppaakkat natermiut.....	22
5.2.4. Nataarnat.....	22
5.2.5. Qeeqqat.....	22
5.2.6. Ammassaat.....	23
5.2.7. Saarullernaq.....	23
5.3. Kalaallit Nunaata Kitaa aamma Tunu.....	24
5.3.1. Saarullik.....	24
5.3.2. Suluppaagaq ikerinnarsiortoq	24
6. SINEISSAP QANITTUANI AALISARNEQ.....	25
6.1 Raajat.....	25
6.2. Saattuat.....	25
<i>Tabel 4: 2002-2009-mi saattuani Naalackersuisut sinerissamut qanittumut TAC-at (tons)</i>	<i>26</i>
6.3. Uiluiit	26
<i>Tabel 5: 2003 – 2009-mut immikkoortut pisassiiffiusut aamma Naalackersuisut TAC-iat.</i>	<i>26</i>
6.4. Kapisillit.....	27
6.5. Qalerallit.....	28
<i>Tabel 6: Piffissami 2000-2007-imi sinerissamut qanittumi pisat (kg.):</i>	<i>29</i>
7. KALAALLIT NUNAATA AAMMA NUNAT KALAALLIT NUNAATA AALISARNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISUTEQARFIGISAASA AKORNANNI PISASSIISUTIT AGGUARNEQARNERI	29
7.1. EU	30

<i>Tabel 7: Kalaallit Nunaata Kitaani EU-ip aalisarnissamut periarfissai (tons):</i>	30
<i>Tabel 8: Tunumi EU-p aalisarnissamut periarfissai (tons):</i>	30
<i>Tabel 9: Kalaallit Nunaata Kitaani aamma Tunumi EU-ip aalisarnissamut periarfissai (tons):</i>	31
7.2. Savalimmiut	31
7.3. Norge	32
<i>Tabel 10: 2009-mi Kalaallit Nunaata eqqaani Norgemut pisassiissutit (tons):</i>	32
7.4. Rusland	33
<i>Tabel 11: 2009-mi Ruslandip Kalaallit Nunaanni pisassai (tons):</i>	33
7.5. Island	34
7.6. Nunat tamalaat suleqatigiinnerat	34
8. ILANNGUSSAQ 1: AVATAASIORLUNI AALISARNEQ - 2009-MI PISASSIISSUTIT AAMMA ILANNGUSSAQ 2: SINERISSAP QANITTUANI AALISARNEQ – 2009-MI PISASSIISSUTIT	35

1. TUNULIAQUTAA SIUNERTAALU

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik matumuuna, Inatsisartut inatsisaat nr. 18, 31. oktober 1996-imeersumi § 5, imm. 1 aamma 2 naapertorlugit, Kalaallit Nunaata imartaani aalisakkanut aalajangersimasunut 2009-mut TAC-t aamma pisassiissutit aalajangersarneri pillugit Inatsisartunut nassuiaateqassaaq.

2009-mi aalisarnermi pisassiissutit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat ukiumi TAC-nik aamma pisassiissutinik aalajangersaavoq.

Avataasiorluni aamma sinerissamut qanittumi aalisarnermi TAC-t tamarmiusut pisassiissutit pillugit nalunaarummut ilanngussaq 1-imi aamma ilanngussaq 2-mi takuneqarsinnaapput, taakkulu nassuiaatip matuma naanerani nassaarineqarsinnaallutik. Ilangussaq 1-imi aamma takutinneqarput Kalaallit Nunaata imartaani nunat allamiut angallataannut pisassiissutit, kiisalu nunat allat imartaanni, kalaallit angallataannut pisassiissutit.

2. AALLAQQAASIUT

Imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaanni, aalisakkanut aalajangersimasunut tunngatillugu, TAC - it (Total Allowable Catch) annerpaamik pisarineqartussatut akuerineqartut, ukiut tamaasa Naalakkersuisunit aalajangersarneqartarput. Tamatuma kingorna TAC-t tamarmiusut, kalaallit aalisariutaannut aamma nunat allamiut aalisariutaannut, nunanut, Kalaallit Nunaata aalisarnermut tunngassutilitsigut, isumaqatigiissuteqarfigisaanut pisassiissutit Naalakkersuisunit agguanneqartarput.

Aalisakkat assigiinngitsut pillugit biologit siunnersuereernerisa kingornatigut, TAC-t aalajangersarneqartarput. Taamatut siunnersuineq aalisarnerup iluani, Atlantikup avannaani nunanit arlalinnit, Kalaallit Nunaanni biologit suleqatigisaannit, nunat tamalaat ilisimatuussutsikkut suleqatigiiffiinit, Nunat tamalaat immamik misissuisarnernut ataatsimiititaliaannit ICES-imiit, (International Council for the Exploration of the Sea) aamma Atlantikup avannaani aalisarnikkut suleqatigiiffimmit NAFO-miit, (Northwest Atlantic Fisheries Organization) paasissutissanik pissarsianik tunngaveqarpoq. Aalisakkanut tamanut tunngatillugu, raajat saattuallu eqqaassanngikkaanni, siunnersuinerit, juulip qaammataani saqqummiunneqartarput. Raajat saattuallu pillugit siunnersuutigineqartut, aatsaat novembarip naanerani saqqummiunneqartarput.

Aalisarnermut inatsit naapertorlugu, Naalakkersuisut TAC - nik aalajangersaatinnagit, Aalisarnermut Siunnersuisoqatigiit tusarniarneqartussaapput. Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinni ilaasortaataitaqartut tassaapput KNAPK, GA aamma NUSUKA, taakkulu saniatigut arlalinnik aggersitaqartoqarluni, ilaatigut SIK, KANUKOKA, Royal Greenland A/S aamma Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik. Pisariaqartitsisoqarnera naapertorlugu aamma peqataataitaqartartut tassaapput Pinngortitaleriffik, Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutinik Nakkutilliisoqarfik aamma Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Aningaasanut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoqarfik kiisalu peqatigiiffiit/kattuffiit allat aalisarnermik inuussutissarsiteqarnermut attuumassuteqartut peqataasarput.

3. KALAALLIT NUNAANNI AALISARNERMI

ANINGAASARSIORNIKKUT INERIARTORNEQ PILLUGU NASSUIAAT

3.1 Kalaallit aalisarneranni aningaasatigut ataqatigiissitsineq

Kalaallit avammut tunisassiaat, annerpaamik aalisarnermik aallaaveqarput. Taamaalilluni aalisakkanik qalerualinnillu, avammut tunisat 2008-imi¹ tamarmiusut 85%-annik annertussuseqarput, tassa 2007 – imut naleqqiullugu, 3 % pointinik imaluunniit 195 mio. Kr. – t angunngilaarlugit qaffappoq.

Aalisakkanik qalerualinnillu avammut tunisinermi tunineqarnerpaat tassaapput, aalisakkat aalajangersimasut ikitsunnguit, annerpaamik tassaallutik kalaallit aalisartuisa pisarisaat. Taamaattumik aalisakkat taakkua akitigut qaffakkiartorerat, kalaallit aningaasaqarnerannut apeqqutaasorujussuupput, taamaattumillu aamma aalisartut ataasiakkaat isertitaannut soorunami aalajangiisuusarlutik.

Immikkoortuni tulliuuttuni, Kalaallit Nunaanni aalisarnermi, aalisakkat avammut tunisassiassatut aalisarneqartartut pingaarnert akii nassuiaatigineqassapput. Aalisakkat tassaapput raajat, qalerallit, saarulliillu, taakkua 2008-imi, Kalaallit Nunaata avammut tunisassiaasa katillutik 80 %-iannik naleqarput. Aalisakkanik avammut tunisanit tamarmiusunit, aalisakkat taakku pingasut 95 % - imik annertussuseqarput. Tamatumani raajanik avammut tunisaqarneq annertunerpaajuvoq, Kalaallit Nunaanni raajanik avammut tunisassiornerata tamarmiusup 51 % - teralugu.

¹ Naatsorsueqqissaartarfik, Nunanut allanut niuerneq 2009:1

Nunarsuarmi niueqatigiinnermi akit, aalisakkat qaleruallillu akiinut aalajangiisuusarput, taakkunungalu aamma pissutsit assigiinngitsut aalajangiisuusarlutik. Pissutsit tamakkua Kalaallit Nunaanni aalisarnermik sunnersimaneqarnek ajorput, imaluunniit taamaallaat annikitsuaraannarmik sunnerneqarsinnaasarput. Tamanna assigiinngitsunik pissuteqarsinnaavoq, kisianni nunarsuarmi niueqatigiinnermut, Kalaallit Nunaata sunniuteqarsinnaanerata annikitsuararsuunera annerpaamik peqqutaavoq, taamatuttaarlu Kalaallit Nunaannit tunisassianut taartigineqarsinnaasunik peqarluni.

Kalaallit Nunaannit tunisassiat, nunarsuarmi niueqatigiinnermi tunisassianut sanilliullugit annikitsuinnaapput, taamaattumik kalaallit tunisassiornerat annertussutsimigut appariaraluaruni annertusigaluaruniluunniit, akinut sunniuteqarsinnaanngilaq. Taassuma saniatigut aamma kalaallit tunisassiaannut, nunarsuarmi akinut sunniuteqarsinnaagaluartunut, oqaatigineqareersutut taartigitassaqarpoq.

Kalaallit Nunaatali avammut tunisassiornerani tunisassiat akiinut pingaernerpaamik sunniuteqartartut, ataatsimut isigalugit tassaapput, nunarsuarmi niueqatigiinnermi tunitsivissat, neqeroorutigisinnaasaat/atorfissaqartitsinerallu. Tunisassiamik annertunerusumik neqerooruteqartoqarpat, tamanna akinik appartitsissaaq, akerlianilli aamma atorfissaqartitsineq annertusippat, akinik qaffatsitsisoqassalluni. Aalisakkanik qalerualinnillu neqerooruteqarnermi, qanoq annertutigisumik pisaqarsimaneq soorunami aalajangiisuusarpoq, taamatuttaaq pisassiisarnek taannaagajuppoq aalisartut pisaannik killiliisartoq, kisiannili aamma nalimmassaanermik, biologillu naliliinerannik pissuteqartumik, sunnerneqartarpoq. Ukiuni kingullerni, nerisassanik tunisassiorartartut, aamma tunisassianik allagartaqaataasunik isiginninnialernikuuupput, tamatumanilu, piujuaannartitsinermik tunngaveqarluni aalisarnermik ingerlataqarnermit, tunisassiaq tunngaveqanngippat, akigititaasoq sunnerneqarsinnaalluni. Assersuutigalugu, kalaallit aalisarnermik inuussutissarsiutillit ilaasa, Marine Stewardship Council (MSC) aqutugalugu allagartaqaataasumik, raajanik qalerallinnik il.il. tunisassiornissaq angussallugu soqutigivaat.

Kalaallit Nunaanni aalisarnek ineriartorpoq, aaqqissugaanikkullu allannguisoqarneratigut tunisassiornek naammassisaqarnerusinnaanerlu pitsaanerulerlutik. Aalisarnek pillugu isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaani, 2009-meersumi allanneqarpoq, aalisarnermut annertunerusumik aningaasaliiffiusumut aalisarnerup aaqqissugaanikkut allanngortinneqarnissaa pisariaqarsinnaasoq. Tamanna aalisartut ataasiakkaat isertitaannut, aamma aalisarnermi aningaasaqarnermut tamarmiusumut sunniuteqassaaq.

Danmark-ip Savalimmiullu naalagaaffeqatiginerat pissutigalugu, Kalaallit Nunaat naalagaaffiit aningaasaannut, taakkualu amerlassusilerneqarnissaannik aalajangersaanermi ilaavoq. Naalagaaffeqatigiinnerup aalajangersimasumik aningaasatigut Euro-mut naleqartitsinera peqqutaalluni kalaallit avammut tunisaasa aningaasartaasa nalingisa nikerarpianginnerinik kinguneqarpoq.

Kalaallit Nunaat Danmarkimuinnangajak nunanullu EU-mut ilaasortaasunut allanut avammut tunisaqartarpoq, tunisarpassuillu EU-miit avammut tunineqaqqittarlutik, taamaalilluni aningaasat nalingisa nikerarnerat kalaallit tunisassiaannut pingaaruteqarlutik. Ukiut kingullit ingerlaneranni Euro, taamaattumillu aamma danskit aningaasaat, naleqarnerulersimapput.

Tamanna isumaqarpoq nioqqutissat EU-meersut Kalaallit Nunaanneersullu nunani avammut tunitsiviusuni akisunerulersimanerat. Tamatuma nalinginnaasumik akit tungaatigut tulluannigitsup tungaanut sammiveqalerneq kingunerissavaa.

Islandip koruuniata nalinga 2008-ip naalernerani annertuumik naleerukkiartorsimavoq. Tamatuma kingunerisaanik islandimi aalisakkanik tunisassianut naleqqiullugu kalaallit unammillersinnaassusiat appariarsimavoq, tamannalu avammut niuernermut sunnuteqarsimalluni.

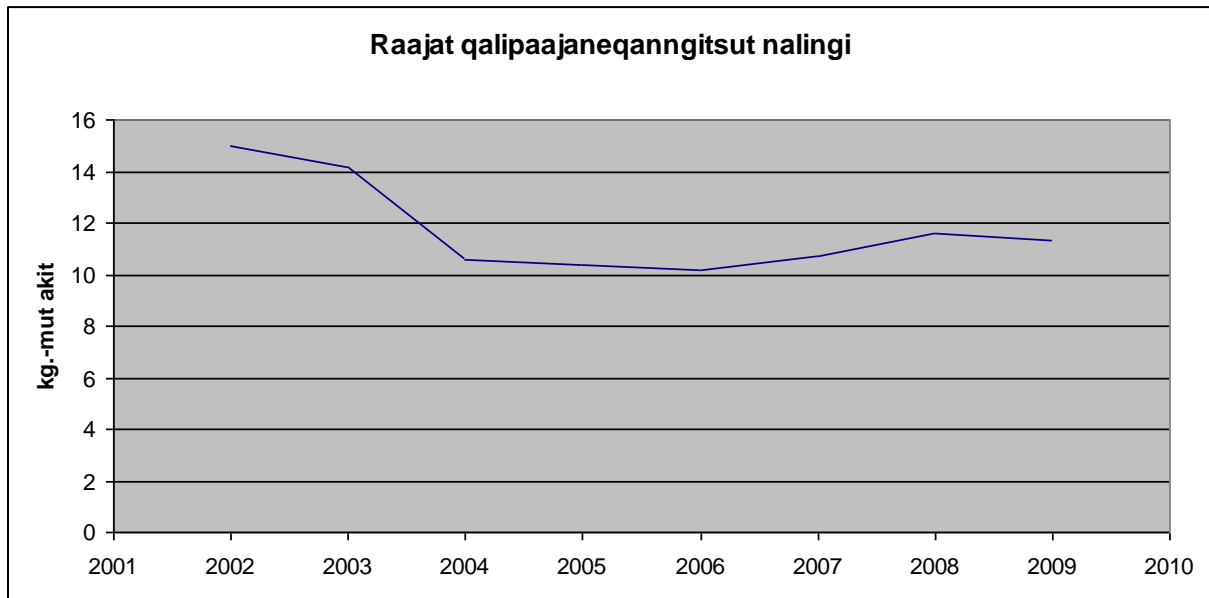
Ukiuni kingullerni raajat akiisa appariartornerat pissutigalugu kalaallit aningaasaqarniarnerani avammut niueqateqarnerup oqimaaqatigiinnera ajorseriarsimavoq. Raajat akiisa appariartornerat pingaartumik raajanut qalipaajarneqanngitsunut tunngasuuvoq².

3.2 Raajat

Raajanik avammut nioqquteqarneq marlunnut avinneqarpoq - raajat qalipaajarneqanngitsut aamma raajat uutiterlugit qalipaajariikkat. Raajat qalipaajarneqanngitsut agguaqatigiissillugu akii 2009-mi ukiup affaani siullermi kiilumut 11,3 kr.-imiissimapput, tassa 2008-imut naleqqiullugu 2,6 %-imik qaffariarnerulluni, takussutissiami 1-mi raajat qalipaajarneqanngitsut 2002-miit 2009-mut akiisa nikikkiartorsimanerat ersersinneqarpoq. 2009-mi ukiup affaani siullermili raajat qalipaajarneqanngitsut avammut tunisat 4 %-imik appariarsimapput. Akit appariarnerisa kingunerisaannik 2009-mi ukiup affaani siullermi avammut tunisat nalingi ukiumi kingullermi piffissamut tassunga naleqqiullugu 14 mio. kr.-inik appariarsimapput.

² Kalaallit Nunaanni aningaasatigut atugarisat pillugit siunnersuisartutut ataatsimiititat; Kalaallit Nunaanni 2008-mi aningaasatigut ingerlaaseq

Avammut niueqateqarnerup oqimaaqatigiinnera, immikkoortumi siulianiittumut innersuunneqartoq, akit apparneri pissutigalugit 2009-mi ajorseriarnerussangatinneqarpoq. Malugineqassaarli akit ingerlaavartut atorneqarmata, aamma kisitsisitigut paasissutissat 2009-mi ukiup affaanut siullermut tunngasuullutik.

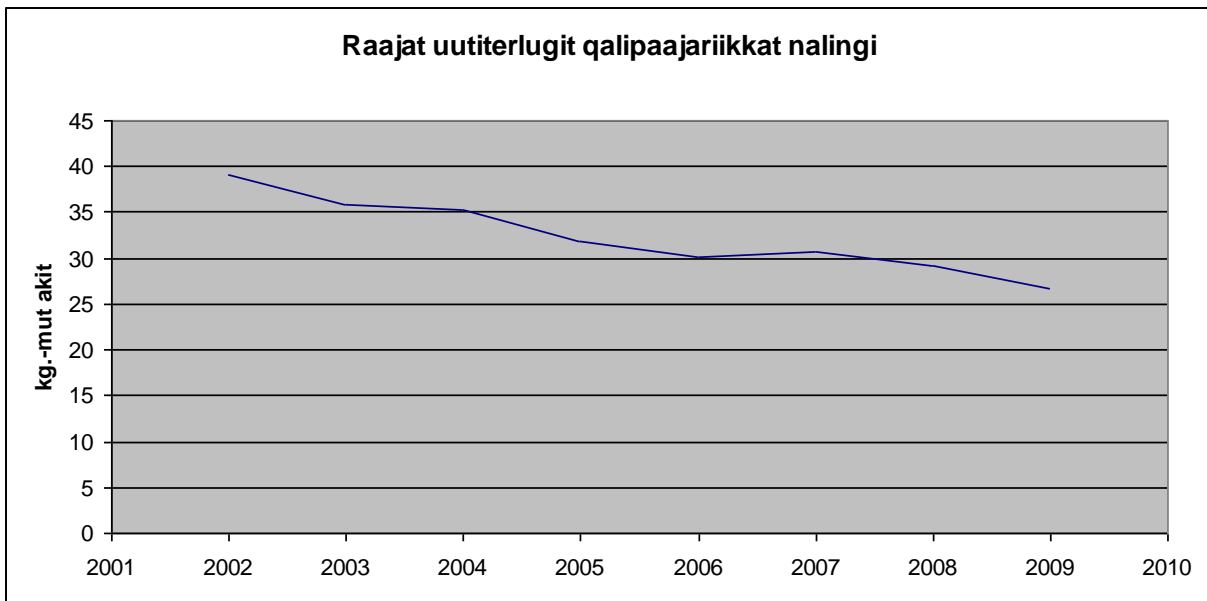

Takussutissiaq 1. Piffissami 2002-2009-mi raajat qalipaajarneqanngitsut nalingi. (Raajat qalipaajarneqanngitsut akiisa nikerarnerat)

NAJOQQUTAQ: NAATSORSUEQQISSAARTARFIK: NUNANUT ALLANUT NIUERNEQ 2009:2

Raajat qalipaajarlugillu ooriikkat akii raajat qalipaajarneqanngitsut akiinut sanilliullugit apparnerusimapput. 2009-mi ukiup affaani siullermi agguaqatigiissillugu akisoq kg.-mut 26,6 kr.-usimavoq. Taassuma naligaa 2008-imut sanilliullugu 9 %-imik appariaateqarpoq, takussutissiaq 2-mi raajat qalipaajareerlugillu ooriikkat akiisa nikikkiartornerisa takutippaat piffissami 2002-miit 2009-mut tamatigut appararsimasut, 2007 minillugu. 2009-mi ukiup affaani siullermi avammut tunisassiat ukiumut kingullermut piffissamut naleqqiullugit 3 %-imik appariarpoq, tassa avammut tunisat 35 mio. kr.-inik appariarlutik.³

³ Naatsorsueqqissartarfik, Nunanut allanut niuerneq 2009:2

Takussutissiaq 2. Raajat uutiterlugit qalipaajariikkat nalingi. Piffissami 2002-2009 (Raajat qalipaajariikkat uutitikkat akiisa nikerarnerat)

Najoqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik; Nunanut allanut niuerneq 2009:2

Raajanik qalipaajarneqanngitsunik raajanillu qalipaajarnikunik uutitikkanik avammut nioqquteqarneq tamarmiusoq 49 mio. kr.-inik appariarpoq, 2008-mi ukiup affaanut siullermut sanilliullugu 2009-mi ukiup affaani siullermi 9 %-imik appariarnerulluni. Appariaat akit avammullu nioqqutigineqartut annertussusiisa appariarnerannik peqquteqarpoq.

3.3 Qaleralik

Qaleralik kalaallit aalisarneranni aalisakkani aalisarneqartuni pingaarnermut tulliuvoq, 2009-milu ukiup affaani siullermi aalisakkanit avammut tunisat nalingisa tamakkiisut 17 %-eralugu. Qaleralik ilivitsuutillugu qerititaq tunisassiat tamakkiisut 2/3-eralugu avammut tunisani pingaarnertaraat, 2009-milu ukiup affaani siullermi kiilumut 18,4 kr.-inik akeqarpoq, taannalu 2008-mi ukiup affaani siullermisut inissisimavoq.⁴ Qalerallip saaneeraajakkap akia 8 %-mik apparluni kiilumut 26,6 kr.-neqalerpoq. Avammut ataatsimut tunisat 5 %-imik appariarlutik 6.084 tons-iupput, qaleralinnillu tunisassiat ilaasa akiisa apparnerisa kingunerannik qaleralinnik ataatsimut 2009-mi ukiup affaani siullermi tunisat nalingi 12 %-imik apparlutik 126 mio. kr.-nirik naleqarput

3.4 Saarullik

⁴ Naatsorsueqqissaartarfik; Kalaallit Nunaata nunanut allanut niuernera 2009:2

Ukiut siuliini saarullittat amerliartornerat ingerlaannarpoq, taamaalillunilu 2009-mi ukiup affaani siullermi saarullittat 2008-mi ukiup affaanut sanilliullugu 8 %-mik (327 tons-inik) qaffariarlutik 4.355 tonsinngorput. 2009-mi ukiup affaani kingullermi saarulliit akiat appariartulerpoq, tamannalu ukiup naanerani annertusilaarluni. 2009-p allartinnerani saarulliit akiisa appariartornerat malunnaateqarnerusumik atuutilerpoq. Tunisassiat pingaarnerit marluk tassaapput ilivitsuusiaralugit qerititat kiisalu saaneeraajakkat, taakku tamarmik annertuumik akitigut appariarfiupput – tassa 35 %-imik kiilumut 11,8 kr, aammalu 32 %-imik kiilumut 19.6 kr-imut.

Saarullinnik tunisassiat ilivitsuutillugit qerititanit saaneeraajakkanut nikeriarput, taamalilluni ilivitsuutillugit avammut tunisat 2009-mi ukiup affaani siullermi 18 %-imik appariarlutik 2.346 tons-inngorput, illuatungaaticullu saaneeraajakkat qerisut 66 %-imik qaffariarlutik 1.775 tons-inngorlutik. Tunisassianut akisunernut nikeriaateqarnerup saarulliit akiisa appariarujussuarnerat illuatungilersinnaasimanngilaa. Taamaalilluni 2009-mi ukiup affaani siullermi saarulliit avammut tunisat tamakkerlutik nalingat 21 %-mik apparpoq tunisat tamarmik 68 mio. kr.-inik naleqarlutik. Tamanna saarulliit avammut tunisat 18 mio. kr.-inik appariarnerannik naleqarpoq.

Kalaallit Nunaanni 2008-mi saarulliit tunineqarnerannut akigititat KNAPK tunitsivinnillu ingerlatsisut akornanni isumaqatigiissuteqarnikkut aalajangersarneqartarpoq, taamaalillunilu tunitsivinni akisut avammut tunisat akiinit allanngornerat allaaneruvoq.

Nunarsuarmi akigitinneqartoq tunisani akit ineriartornerannut kingusinaarluni sunniuteqartarpoq. Kalaallit Nunaanni saarullinnik pisiortortut 2009-p aallartinnerani 2008-mi akigitinneqartunut sanilliullugu saarullinnik tunisinermi akigititanik 40 aamma 50 % tikillugu appaarujussuarsimanerat naggataagut oqaatigineqassaaq. Taamatut akitigut ineriartorneq nunarsuarmi akigitinneqartut apparnerannik sallertut patsiseqarpoq.

3.5 Aalisakkat allat

2009-mi ukiup affaani siullermi aalisakkanik allanik qalerualinnillu tunisassiat tamarmiusut 6 mio. kr.-inik qaffariaateqarlutik 70 mio. kr.-inik naleqarput, tamanna 9 %-imik qaffariarneruvoq. Avammut tunisat nalingisigut pingaarnerupput arnarluit suaat (17 mio. kr.), saattussat (15 mio. kr.) kiisalu kuller-it (8 mio. kr.). Aalisakkat ataasiakkaat akornanni annertuumik allanngoriartoqarsimavoq. Qeeqqat aalisakkat tamarmiusut akornanni naleqqortunerulersut ikitsut ilagaat, taakku akii 94 %-mik qaffariarlutik kiilumut 20,6 kr.-neqalerput, taamaalillunilu 2009-mi ukiup affaani siullermi avammut tunisat akiisa 146 %-imik qaffariarnerisigut 7,7 mio. kr.-inik naleqalerlutik.

3.6 Avammut nioqquteqarneq tamarmiusoq

2008-mi ukiup affaani siullermi 2009-illu ukiup affaani siullermi aalisakkani amerlanerni akit tamatigoortumik appariarsimapput. Taamaallaat tulliullugit pisarineqartartuni ataasiakkaat akimikkut qaffassimapput. Tamatigoortumik akit apparnerat avammullu nioqputigineqartut annertussusaata apparialarnerat ilaliullugulu avammut nioqputigineqartut tamarmiusut nalinganik appaapput. 2009-mi ukiup affaani siullermi avammut nioqputigineqartut tamarmiusut 757 mio. kr.-inik naleqarput, taamaalilluni 2008-mi ukiup affaanut siullermut sanilliullugu 73 mio. kr.-inik appararnerulluni, assigalugu aalisakkanit qalerualinnillu nioqputissiat avammut nioqputigineqartut tamarmiusut nalingat 9 %-imik appariaateqarpoq⁶.

4. RAAJAT

4.1. Kalaallit Nunaata Kitaa

4.1.1. 2009-mut TAC-mik aalajangersaaneq

2009-mi Kalaallit Nunaata Kitaani raajanik ataatsimut pisat 110.000 tonsinut, ajornanngippallu ikinnerusunut killilerlugit biologit siunnersuinerisigut kaammattuutigineqarpoq, tamanna 2008-mut sanilliullugu allannguuteqanngilaq.

Raajat pillugit biologinit siunnersuineq ukiuni kingullerni marlussunni imatut oqaasertalerneqartarpoq TAC aalajangersimasumik qaffasissuseqarnissaanik kaammattuuteqartoqarnani. Tassunga taarsiullugu TAC-mik aalajangersimasumik annertussusilimmik aalajangersaanikkut raajat ataatsimut annertussusaat qanoq nikeriassanersoq allanneqartarpoq. TAC-p qanoq peqassutsimut ineriartortitsisinnaanera aallaavigalugu ilisimatuussutsikkut siunnersuisoqartarpoq. Kalaallit Nunaata Kitaanut eqqaaniittumullu Canadap imartaanut (Davis Stræde) 2009-mut raajat pillugit siunnersuinermi biologinit imatut oqaatigineqarluni 110.000 tonsit ataatsimut TAC 21-39 %-imik peqassuseq isigalugu pitsaanerpaamit toqusoortarneq qaffariaateqassasoq. Taamaattumik 110.000 tonsinut TAC-qarnera qularnanngitsumik raajaqassuseq 2009-mi piujuartitsinerup qaffasiffiata ataaniilissanngitsoq ilimanaateqarpoq, toqorartoqarsinnaaneratali ilimanaateqarnera piujuartitsinissamiit naleqqiullugu qaffasinnerulluni.

1990-ikkulli aallartinnerini Kalaallit Nunaata Kitaani raajaqassuseq siuariartorsimavoq. Raajaqassuseq 2003-mi qaffasinnerpaaffimminiippoq, tamatumalu kingorna annikilleriarsimalluni. Tamatuma saniatigut raajat mikisut aalisarnermut iluaqutaasinnaasut annertussusaat ukiut ingerlanerini appassisumik qaffasissuseqarsimapput. Ullumikkut raajaqassuseq allanut naleqqiullugu qaffasissumiittut nalilerneqarsinnaagaluartoq maannakkut pisarineqartartut qaffasiffiat piujuaannartitsinermik toqqammaveqanngilaq.

Siunnersuinermi biologit 2003-mi naatsorsueriaaseq nutaaq atulerpaat. Nutaartaa tassaavoq peqassuseq aalisarneq imaluunniit raajat saarullinnit nerineqarnerisa kingunerisaannik

ataatsimut toqusartut tunngavigalugit maannakkut naatsorsorneqartalerata. Ukiuni siusinnerusuni naatsorsueriaatsimi raajat ilaasa saarullinnit nerineqartarneri eqqarsaatigineqarneq ajorput. Tamatuma kingunerissavaa saarulleqarnerulerneratigut raajat saarullinnit nerineqartut amerleriarnerisigut ungasinnerusoq isigalugu pisassatut kaammattuugineqartut appariarsinnaanerata.

2002-imili pisassanik siunnersuisarneq tabel 1-mi tulluuttumi takuneqarsinnaavoq:

Tabel 1: Kalaallit Nunaata Kitaani 2002 - 2009-mi raajat pillugit biologinit siunnersuineq.

Siunnersuineq	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kitaa	85.000	100.000	130.000	130.000	130.000	130.000	110.000	110.000

2004-miit siumut siunnersuinermi tunngavigineqarpoq pisat eqqortumik nalunaarutigineqartarneri, tassami pisat kisitsisitaanni siunnersuutigineqartuni ilaatinneqarput sippuilluni poortuisarneq, tassa umiarsuaatileqatigiiffit poortuutissat agguaqatigiissillugu 23 %-imik sinnerlugit poortuisarmata (poortuutissap imaata oqimaassusianut ilanngunneqanngitsunik). 2004 tikillugu umiarsuaatileqatigiiffit taamatut poortuivallaartarneq logboginut allanneq ajorsimavaat. Taamaattumik 2003-miit 2004-mut TAC-p piviusumik qaffariarnera taamaallaat 6 %-ip missaannaaniippoq.

Naalackersuisut 2009-mut Kalaallit Nunaata Kitaanut TAC-mik 114.570 tonsinik aalajangiipput, tamanna 2008-mi aalajangikkamut 127.300 tons-imut sanilliullugu appariaaneruvoq.

4.1.2. Avataasiorluni aamma sinerissamut qanittumi aalisarnerup akornanni pisassiissutit agguarneqarneri

APK-p aamma KNAPK-p december 2001-imi pisassiissutit agguarneqarnissat pillugit isumaqatigiissutaat naapertorlugu raajartassiissutit avataasiortut sinerissamullu qanittumi aalisartut akornanni agguarneqarput. Isumaqatigiissummi tassani, maannakkut Aalisarneq pillugu inatsimmi inatsisitigut tunngavissaqalersimasumi, aalajangerneqarpoq Kalaallit Nunaata Kitaani kalaallinut raajartassiissutit sinerissamut qanittumi aalisartunut 43 %-imik aamma avataasiortunut 57 %-imik agguarneqassasut. Taamatut agguaassinissamut najoqquaqarneq, kalaallit aalisariutini immikkoortuisa marluk akornanni pisassiissutinik piuminarnerujussuarmik agguaassisarneq 2002-mili atorneqalersimavoq.

TAC-mit 114.570 tonsiusumit avataasiortut 63.025 tonsit pisassaraat, sinerissamullu qanittumi aalisartut 47.545 tonsit pisassaralugit. Sinneruttut 4.000 tonsit Athen-imi isumaqatigiissut EU-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissuteqarsimanerat malillugu EU-mut tunniunneqassapput.

4.2. Tunu

4.2.1. 2009-mut TAC-imik aalajangersaaneq

Tunumut biologinit 2009-mut siunnersuutaasut immikkoortumut tamarmut tunngasuusut Islandimi imartat eqqarlil ilanngullugit 12.400 tonsiupput, tamannalu ukiut siuliinut sanilliullugu allannguuteqanngilaq. Siunnersuinermi ilaapput, 2004-miilli poortuivallaarnerit tamannalu pisassat annertussutsimikkut kaammattuutigineqartut qaffariaateqarsorinarnerannut pissutaasoq. Piviusumilli qaffariatoqanngilaq, tassa umiarsuaatileqatigiit 2004 tikillugu poortorneqarpallaartut aalisarmatigit taakku logboginut allannagit. 2001-imiilli siunnersuineq tabel 2-mi takuneqarsinnaavoq:

Tabel 2: Tunumi 2001-imiit 2009-mut raajat pillugit biologinit siunnersuineq.

Siunnersuineq	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tunu	9.600	9.600	9.600	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400

Naalakkersuisut biologit siunnersuinerat tunngavigalugu Tunumi TAC 12.400 tonsinut aalajangerpaat, taakkunannga kalaallit umiarsuaatileqatigiiffiit 5.400 tonsit tunniunneqarput, pisassallu sinneri 7.000 tons-it EU-mut pisassaritinneqarput. Tunumi aalisarneq avataasiuinnarluni ingerlanneqarpoq.

4.3. Nunat tamalaat imartaanni raajartassiisutit

4.3.1. Flemish Cap-ip eqqaani, NAFO-p aqutsiviani 3M-imi raajat

NAFO-p aqutsiviani 3M-imi ikkannermi aalisarfimmi Flemish Cap-imi raajarniarneq nunat tamalaat imartaanni ingerlanneqarpoq, aalisarnerlu Atlantikup avannaani aalisarnikkut suleqatigiiffimmit, NAFO-mit (Northwest Atlantic Fisheries Organization) malittarisassiuunneqarpoq. 2006 - 2007 assigalugit biologinit siunnersuinermi kaammattuutigineqarpoq immikkoortumi tassani 2008-mi annerpaamik pisarineqartussat 48.000 tonsiussasut. 2009-mut biologinit siunnersuutigineqarpoq 2005-imi 2006-imilu pisat qaangerneqassanngitsut.

Ukiuni kingullerni pisarineqartartut biologit kaammattuutaannit annertunerungaatsiartarsimapput. Tamatumunnga qularnanngitsumik pissutaavoq kaammattuinerup tonsinngorlugu tunniunneqartarnera, aalisarnerli ullut aalisarfiusut naapertorlugit malittarisassiuunneqarsimalluni. Taamaalilluni biologit siunnersuutaasa "eqqornissaa" ajornakusoorpoq.

Kalaallit Nunaata kingumut 2009-mi 3M-imi ullut 515-it aalisarfigisinnaasimavai. 2007-imi pisimasut ingerlateqqiinnarneqarput, tassa 2007-imi 2008-milu TAC-i agguassisimanerlu uteqqinneqarput. Ukiuni arlalinni 3M-imi pisassiisutinik aqutseriaatsimik eqquassinisaaq ilungersuutigineqarsimavoq, mannali tikillugu NAFO-mi tamanna pillugu isumaqatigiittoqarsinnaasimannngilaq.

4.3.2. Grand Bank-ip eqqaani, NAFO-p immikkoortuani 3L-imi raajat

NAFO-p immikkoortuani 3L-imi ikkannermi aalisarfimmi Grand Bankimi raajat annerusumik Canadap aalisarnikkut oqartussaaffiata iluaniipput, ilaatigulli aamma nunat tamalaat imartaaniillutik. Nunat tamalaat imartaani aalisarnek Atlantikup avannaani aalisarnikkut suleqatigiiffimmit, NAFO-mit (Northwest Atlantic Fisheries Organization) malittarisassiuunneqarpoq. NAFO-p immikkoortuani 3L-imi 2009-mut biologinit siunnersuinermi kaammattuutigineqarpoq immikkoortumi tassani annerpaamik raajat pisariaqartussat 25.000 tonsiussasut. TAC 30.000 tons-imut aalajangerneqarpoq, tamannalu 2008-mi TAC-tut aalajangerneqartumut sanilliullugu 5.000 tons-imik qaffariaaneruvoq.

Biologinit siunnersuut ukiut siuliini ukiumoortumik 6.000 tonsiusarsimasoq 2003-mi malunnaatilimmik 13.000 tonsinut qaffanneqarpoq. 2008-mut siunnersuut taaneqartutut 25.000 tonsiuvoq. Canadap aamma NAFO-p akornanni 1999-imi isumaqatigiissut naapertorlugu raajanut TAC tamarmiusumit Canadap 5/6-ili pissavai, tassa nunat tamalaat imartaani 3L-imi raajat Canadap 200 sømilinik killeqarfiata iluaniittunut Canadamiut raajaqarfiannut atassuteqarmata. TAC 30.000 tonsiutillugu tamanna isumaqarpoq Canada 25.000 tonsinnassasoq. Sinneruttut 5.000 tonsit NAFO-mi nunat⁵ 15-iusut akornanni assigiimmik agguarneqassapput tassa tamanut 333 tonsit. Kalaallit Nunaat NAFO-mi "Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugit Danmarkip" aallartitaanut ilaasarpoq, taamaattumik pisassiissutit 333 tonsit Savalimmiullu avitseqatigiissutigineqassapput.

Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugit Danmarki 2009-mut tunngatillugu NAFO-p pisassiissutinik agguaassineranut akerlileeqqippoq, tassa Kalaallit Nunaat pingaartumillu Savalimmiut oqaluttuarisaanikkut aalisarsimaneq, biologiniit ilisimatusarnermut il.il. ikiuussimaneq tunngavigalugit TAC-p ilaanik annertunerungaartumik naapertuullu arnerusumillu pisinnaatitaaffeqarmata. NAFO-mi ilaasortat sinneri akerlianik agguaasseriaaseq qulaani allaaserineqartoq aalajangiusimarussuppaat, 2009⁶-milu pisimasut allanngortinnagit ingerlateqqikkusullugit. Taamaattumik Kalaallit Nunaata aamma Savalimmiut – 2003 - 2008-ip assigisaannik – NAFO-p immikkoortuani 3L-imi nammineq aalajangikkamik raajartassiissutit 2009-mi 3.101 tonsinngorlugit aalajangerpaat. Taamaasilluni nammineq aalajangikkamik pisassat qaffariaataat NAFO-mi ilaasortat TAC-tut aalajangigaasa qaffariaataannut nallersuuppoq. Nammineq aalajangikkamik pisassanit 530 tons-it Kalaallit Nunaannut pisassanngortinneqarput.

⁵ 1. januar 2005 aallarnerfigalugu NAFO-mi nunat ilaasortat aqqanilinngorlutik ikilissimapput, nassuiaat 2 naap.

⁶ Nunanik baltiskemeersunik pingasunik januarillu aallaqqaataani 2005-imiit Polenimik annertusisimaneq pissutigalugu EU 2006-imut aamma 2007-imut 5 *244 tonsinik tunineqarpoq. Manna tikillugu 3L-imi agguaasseriaatsimut tamanna unioqutitsineruvoq, tassa NAFO-mi ilaasortat tamarmik assigiimmik pisassinneqartarmata, tassa nunat baltiskemeersut aamma Polen manna tikillugu 3L-imi pisassiissutisiatik EU-mi isernerminnut nassarmatigit. Manna tikillugu agguaasseriaatsimik unioqutitsineq 2005-imi aallartippoq (takuuk nassuiaat 1).

4.3.3. Svalbardip eqqaani raajat

Norgemik 1992-imi aalisarnej pillugu isumaqatigiissuteqarnermi Kalaallit Nunaata malugeqquaa Svalbardip eqqaani aalisarnermik Norgep malittarisassaliaa "imartaq aalisarfigeqqusaanngitsoq" pillugu Norgep kisimiilluni nalunaarutaa Kalaallit Nunaata/Danmarkip akuerisimannikkaa. Norgemik nunat marluk akornanni isumaqatigiinniarnerni Kalaallit Nunaata ukiut tamaasa inissisimanini saqqummiuttarpaa. Piviusumik ukiumoortumik isumaqatigiissummut ilanngussanut ilanngussisoqartarpoq. 2009-mut isumaqatigiissummut ilanngussami tamanna imatut oqaasertalerneqarpoq:

"Svalbardip eqqaani raajarniarnej pineqartillugu Norgemit aallartitat takutippaat Svalbardip eqqaani raajarniarnej pillugu najoqqutassat 19. juli 1996-imi atulersinneqartut atortinneqarumaartut. Tassunga atatillugu kalaallit aallartitaasa takutippaat taamatut malittarisassaliornermut isumaat PM-imi Norgemi oqartussanut ulloq 11. september 1997-imi tunniunneqarsimasumi takuneqarsinnaasoq."

Kalaallit Nunaat Svalbardip eqqaani raajarniarnej ajorpoq, 1980-ikkulli aallartinneranni taamaasiorsimanani. Siunissamili Kalaallit Nunaata periarfissani taamaalilluni taamaatinnikuunngilai. Svalbardip eqqaani raajarniarnej pillugu Norgemiut najoqqutassiaat 1997-imeersoq naapertorlugu (Kalaallit Nunaannit akuerineqarsimannngitsut) immikkoortumi tassani angallatit tallimat atorlugit ulluni 450-imi Kalaallit Nunaat raajarniarsinnaatitaavoq.

5. AALISAKKAT ALLAT

5.1. Kalaallit Nunaata Kitaa

5.1.1. Qalerallit

Davis Strædemi avataasiorluni qaleralinniarnernut biologinit siunnersuineri kaammattuutigineqarpoq 2009-mut TAC 11.000 tonsinut aalajangiusimaneqaannassasoq. Qalerallit Canadap aamma Kalaallit Nunaata akornanni avinneqartarput. Davis Strædemi qalerallit allanngujaatsutut isigineqarput. Kalaallillu TAC-imit pisassaat 1998-imi 5.500 tonsinut annertussuseqarsimapput.

2001-imi Baffin Bugtimi avataasiorluni qaleralinniarnernut immikkut ittumik TAC 4.000 tonsit eqqunneqarput. TAC-mut tunngavigineqarput Baffin Bugtimi Canadamiittumi 2000-imi misissuineq. Davis Strædemut TAC assigalugu TAC taanna Canadalu avinneqartarpoq. Siunnersuineq 2003-mi marloriaatinngortinneqarpoq 8.000 tonsinngorluni kingumullu 2006-imit siunnersuineq Baffin Bugtimut 5.000 tonsinik ilaneqarpoq 13.000 tonsinngorluni. 2009-mut siunnersuineq 2008-mit allanngunngilaq 13.000 tonsinut aalajangiunneqarsimalluni.

Tamanna tunngavigalugu kalaallinut 2009-mut pisassiissutit pisassiiffimmut KuKi (Davis Strædet) 5.500 tonsinut, aamma pisassiiffimmut AK (Baffin Bugten) 6.500 tonsinut Naalakkersuisunit aalajangerneqarpoq. Baffin Bugtimulli TAC utaqqiisaagallarnervoq, tassa pisassiissutit affai sinnerlugit Canada pisasseqqissagaluarpat Canadamiut assigalugit pisassiissutit qaffanneqarsinnaanerit piareersimaffigineqarmat. Aalisakkat ataatsimoorussat avinneqarnissaat pillugit Kalaallit Nunaat Canadamik isumaqatigiissuteqarnikuunngilaq, ileqqulersimavorli biologit siunnersuuteqarnermikkut kaammattuutigisaata affaatut annertutigisumik nunat TAC-mik aalajangiisarlutik. Isumaqatigiinniarsinnaanerit

pitsaanerpaamik saqqummiussaqsinnaaneq eqqarsaatigalugu kaammattuutigineqartussat nalilerneqarpoq Kalaallit Nunaata siunissami Canadap periusaa malittassagaa TAC-lu Canada assigalugu inissittassallugu.

5.1.2. Imminnguit

Kalaallit Nunaata Kitaata/Canadap eqqaani imminnguit pillugit siunnersuineq taammaaginnarluni 2009-mi suli imminnguit toqqaannartumik aalisarfigineqassanngitsut kaammattuutigineqarpoq. Aalisarnerni allani saniatigut pisat sapinngisamik appasinnerpaamut killilersimaarneqartariaqarputtaq.

Aalisarnermik inuussutissarsiuteqartut naliliipput qaleralinniarnermi imminnguit saniatigut pisarinngitsoornissaat ajornakusoorsimasoq. Naalakkersuisut taamaattumik saniatigut pisassat 2.000 tonsinut aalajangerpaat.

5.1.3. Suluppaakkat

Suluppaagaq itisoormioq (*Sebastes mentella*) aamma suluppaagaq angisooq (*Sebastes marinus*) pillugit biologit siunnersuinerminni kaammattuutigaat annertuumik amerleriaqqaartinnagit suluppaakkat toqqaannartumik aalisarfigineqassanngitsut. Raajarniarnermi saniatigut pisat sapinngisamik appasinnerpaamut killilersimaarneqartariaqarput. NAFO-p immikkoortuani 1-mi biologit siunnersuinerat kingulleq 2008-meersuuvoq, taannalu tullianik 2010-mi biologitigut siunnersuinerup tulliup tungaanut atuutissalluni.

Naalakkersuisut – piffissaq 2005-imit 2008-mut assigalugu– 2009-mi pisassiissutit 1.000 tonsinut aalajangersimavaat. 2002-mut aamma 2003-mut naleqqiullugu annertuumik appaasoqarpoq taamanikkut TAC 8.000 aamma 19.200 tonsiusimalluni. Appaanermut pissutaavoq Kalaallit Nunaata aamma EU-p akornanni 2003-p aasaanerani (Athenimi isumaqatigiissut) aalisarneq pillugu isumaqatigiissutip isumaqatigiinniutiginerata kingorna piviusumik minnerpaamik pisariaqartitsineq 1.000 tonsinut appartinneqarmat. Angusat ilaat tassaavoq ”pappilissatigut aalisakkat” isumaqatigiinniutigeqqinneri, tassa aalisakkat niuernikkut iluaqutigissallugit soqutiginaateqanngitsut, EU-mik isumaqatigiissummiit peerneqarmata. Taamatut ingerlatsilerneq 2009-mi aalajangiusimaneqarpoq taamaalillunilu 1.000 tonsinut aalajangerneqarluni.

5.1.4. Nataarnat

Biologinit siunnersuuteqartoqanngilaq, aamma pingaarutilimmik nataarnanik pisaqartoqartarani. Siusinnerusumut naleqqiullugu nutaamik ineriartortoqanngimmat manna tikillugu 1.200 tonsinik pisassiissutaasimasut 2009-mi atuutsinnissaat Naalakkersuisunit aalajangiusimaneqarpoq.

5.1.5. Qeeqqat

Biologinit siunnersuinerminni kaammattuutigineqarpoq qeeqqat toqqaannartumik aalisarfigineqassanngitsut. Raajarniarnermi saniatigut pisat sapinngisamik appasinnerpaamut killilersimaarneqartariaqarput. Qeeqqat suli inerisimannngitsut mikisut amerlisimasut ukiuni

kingullerni takuneqartarpoq, tamannalu qeeqqat kingusinnerusukkut aalisagaqarfinni amerleqqinnissaannut neriuuteqartitsilerpoq.

2003 tikillugu ukiumoortumik pisassiissutaasut 6.000 tonsiupput. EU-mik isumaqatigiissummiit "pappilissatigut aalisakkat" peerneqarnerisa kingorna (qulaaniittoq naapertorlugu), piviusumik minnerpaamik pisariaqartitsineq 1.000 tonsinut apparsimavoq. Taamaattumik 2009-mut TAC 1.000 tonsinut Naalakkersuisut aalajangerpaat.

5.1.6. Ammassaat

Ammassaqaqnera pillugu ilisimasat amigaataaneri pissutigalugit biologit siunnersuuteqanngillat. Ukiuni 1997 – 1999-imi ammassat iluaqutigineqarnissaat pilerisaarutiginiarlugu ukiumut pisassiissutit 25.000 tonsinut aalajangerneqarput. Pisassiissutilli aalisarnermik malitseqanngillat taamaattumillu 2000-imi 0-mut inissinneqarluni. 2000-imi piffissami 2001-imiit 2006-imut EU-mik aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut ilanngussaq nutaaq isumaqatigiissutigineqarpoq (Protokol IV). Taanna naapertorlugu EU ukiut tamaasa 25.000 tonsinik pisassinneqartassaaq. EU-mili aalisariutit pisassiissutit taakku iluaqutigineqarnissaat kissaatigisimanngilaat, taamaattumik taakku peerneqarnissaat EU-p kissaatigisimavaa. Tamanna EU-mik (Athenimik isumaqatigiissut) isumaqatigiissuteqarfiusup qiteqqunnerani isumaqatigiinniarnermut atatillugu pivoq.

Pisassiissutit 25.000 tonsinut aalajangiusimaneqarnissaat Naalakkersuisunit toqqarneqarsimavoq. Savalimmiumik isumaqatigiissummut ilanngussaq naapertorlugu ammassannut pisassiissutit sinneruttut umiarsuaatileqatigiiffinnut Savalimmiuneersunut niuernermi piumasaqaatit atorlugit pisassiissutigineqartussaapput. 2009-mut ammassannut TAC 25.000 tonsinut aalajangerneqarpoq.

5.1.7. Saattuut

Ukiuni kingullerni saattuarniarneq annertuumik kinguararfiusimavoq, taamaattorli ukiuni kingullerni aqutseriaatsinik aqutsisoqarfinnullu pilersitsinikkut peqassuseq patajaallisinneqarpoq. Avataasiorluni saattuarniutit tunisassiorfiusut angisuut arlalissuit akiliisinnaajunnaarneq imaluunniit aalisarnerup imminut akilersinnaajunnaarnera pissutigalugu 2003-mi aalisarnertik unitsittariaqarsimavaat.

Tamatuma malitsigisaanik – biologiniit kaammattuuteqartoqarneratigut – saattuarniarnermi aqutsineq nutaaq Naalakkersuisunit 2004-mi akuerineqarpoq. Avataasiorneq eqqarsaatigalugu nalunaarutip nutaap ilaatigut kinguneraa saattuanut karsit sisamat nutaat pilersinneqarnerat, taakkunani angallatit 75 BRT/120 BT-imik anginerusut aalisarnissaat inerteqqutaalerluni. Aammattaaq 64°15-p avannaani ukiup qaammataani siullerni pingasuni aalisarneq inerteqqutaalerluni. Nalunaarut nutaaq juulip aallaqqaataani 2004-mi atortuulersinneqarpoq. Sukangasuumik aqutsilernermet tunuliaqutaasooq tassaavoq saattuarniarnermut atajuarsinnaanerulernissaanik kissaateqarneq.

2005-imi biologit siunnersuineranni nunap immikkoortuinut immikkoortunut aqutsineq killilersorneqalerpoq. Avataasiornermut siunnersuinermut tamanna aamma atuuppoq, avataasiorluni saattuarniarneq aqutsivinnut immikkoortunngorlugu agguarsimannngikkaluartoq, tunngaviumik titarnerup sømiilit pingasut avataani killeqanngitsumik ingerlanneqarluni (saattuanut karsit, immikkoortullu avataaniittut marluk eqqaassanngikkaanni). Kalaallit Nunaata Kitaa tamaat eqqarsaatigalugu (sinerissamut qanittumi aamma avataasiorluni) biologinit kaammattuutigineqarpoq 2005-imi piset 2004-mut naleqqiullugit agguaqatigiissillugu 30%-imik appartinneqassasut; appaanissamut kaammattuut avataasiornermi annertunersaavoq tassani aamma saattuat ineriartoqqinnissaat siunertaralugu immikkoortut ilaasa matuneqarnissaat siunnersuutigineqarluni.

2009-mut biologit siunnersuineranni aqutsiveqarfinni tamani martsip naanerani julip qiteqqunneranut saattuarniarneq ingerlanneqartalissasoq siunnersuutigineqarpoq. Saattuarniarnerup piffissami aalajangersimasumi ingerlattalerneratigut peqassutsikkut amerliartortoqalernissaa qulakkeerneqassaaq aammalu igitat toqusoortullu annikillinerannik kinguneqarlunilu naleqqunnerusumik pisuussutinik atuinisaaq qulakkeerneqassalluni. Qeqertarsuup tunuata avataanut tunngatillugu biologit misissuinerannik soqanngilaq, pisassallu 130 tons-it sinnissannginneranik kaammattuuteqarneq 2008-mut sanilliullugu taamaaginnartitsineruvoq. Sisimiut avataannut tunngatillugu 300 tons-inik pisassiinikkut ammaassisoqarnissaa kaammattuutigineqarpoq, aammattaarlu pisuussutit mianersortumik atorineqarnissaat kaammattuutigineqarluni. Biologit misissuisimannginnerat patsisigalugu Maniitsup avataanut siunnersuinerannik soqanngilaq. Nuuk-Paamiut avataannut tunngatillugu 1.600 tons sinnerlugit pisaqartoqannginnissaanik siunnersuineq 2008-mut sanilliullugu taamaaginnarpoq.

2009-mut avataasiorluni aalisarnermut ataatsimut TAC-mik 1.930 tonsimik Naalakkersuisut aalajangiippit, taakkunannga Athen-imi isumaqatigiissut 1. januar 2007-imi atuutilersoq naapertorlugu 500 tonsit EU-mut pisassiissutigineqarput. Soorlu tabellimi ataaniittumit takuneqarsinnaasoq ukiut kingulliit iluanni TAC annertuumik apparneqarsimavoq.

Tabel 3: 2001-2009-mi Naalakkersuisut saattuani avataasiortunut TAC-iat (tons)

Avataasiortut pisassiissutit	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TAC	17.000	17.000	8.500	2.405	1.500	1.500	500	500	1.930

Saattuanut TAC-p aalajangersarnerani biologinit siunnersuutaasut annertunerusumik aallaavigineqarnissaannik Naalakkersuisut kissaataannut TAC-p appartinnera takussutissaavoq.

2007-imi Sisimiut eqqaanni Holsteinsborgdybet 15. augustimiit 31.oktober 2007-imut ammaqpinneqarpoq. Holsteinsborgdybemik ammaaneq 2008-mi aalajangiussimaneqarpoq aammalu Maniitsup-Kangaamiut avataanniittoq 2008-mi ammarneqarluni.

Tamatuma saniatigut saattuarniarnermi matusisinnaaneq pillugu inuussutissarsiortut namminneq isumaqatigiissuteqarsinnaapput, saattuat aqitsumik qaleruallit pisarineqarnissaat annikillisinniarlugu.

5.2. Tunu

5.2.1. Qalerallit

Tunumi qalerallit Islandimik aamma Savalimmiunik ataatsimoorunneqartuupput. Aalisarnerup annersaa Islandip imartaani kilisannikkut ingerlanneqarpoq.

2009-mi pisat tamarmik 5.000 tons-it sinnissanngikkaat ICES-imit kaammattuutigineqarpoq, 2008-mi TAC 15.000 tonsinit annikinnerussasoq kaammattuutigineqarsimavoq. Qalerallit tamarmiusut eqqarsaatigalugit naalagaaffiit sineriallit taakku pingasut akornanni agguagassanik siunnersuisoqartarpoq.

Aalisakkat amerlanerit allat assignagit Tunumi qalerallit isumaqatigiissutinut ilaatinneqanngillat. Aalisakkani ataatsimoorunneqartuni nunanik allanik agguarneqartuni tamanna periususaraluarpoq. December 2003-mili Islandip suliniuteqarneratigut Islandip, Kalaallit Nunaata aamma Savalimmiut akornanni qalerallit (aamma suluppaakkat) pillugit ataatsimut aqutsinissaq pillugu isumaqatigiissuteqarnissaq siunertarlugu arlaleriarluni ataatsimeeqatigiinnissat isumaqatigiissutigineqarput.

2009-mi Islandimiunut pisassiissutit 15.000 tonsiupput, tassa ataatsimoorussaasunut pisassiissutit tamakkerlugit. Savalimmiut aalajangersimasumik pisassiissuteqanngillat, ullulli aalisarfiusut aqutugalugit aalisarneq aqullugu.

Kalaallit Nunaat siusinnerusukkat namminerisaminik TAC-p 8/11-ianik imminut pisassittarsimavoq. 2003-mi aamma 2004-mili Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit inassutigaaq Islandimiut pisassiissutit tamakkerlugit tiguisarnerat akuerinagu paatsoorneqarsinnaanngitsumik ersersinniarlugu Islandip TAC-mik aalajangiinerata assinganik Kalaallit Nunaat aalajangersaassasoq. Ilutigisaanilli qulakkeerneqarpoq Kalaallit Nunaata TAC-ia tamakkerlugu aalisarneqassanngitsoq, tassami pisassiissutit tamakkerlugit pissarsiarineqarnissaat Kalaallit Nunaata siunertarinngimmagu.

Naalackersuisut 2009-mi kingumut Islandi assigalugu TAC aalajangerneqassasoq aalajangerput, tassa 15.000 tonsit, taakkunannga 2.600 tonsit tunniunneqanngillat.

5.2.2. Imminnguit

Imminnguit pillugit biologinit siunnersuisoqanngilaq. Maannakkut aalisarnerup ersersippaa peqarnera annertugisassaannngitsoq.

2007-imut TAC-p 3.000 tonsiniit 2008-mi 2.000 tonsinut ikilisinneqarnissaat Naalackersuisunit toqqarneqarsimavoq, tamannalu 2009-mi aalajangiusimaneqarpoq. Qaleralinniarnermut atatillugu saniatigut pisarisuukkat matumani pineqarput.

5.2.3. Suluppaakkat natermiut

Suluppaakkat natermiut assigiinngitsut marluupput, suluppaagaq (*Sebastes marinus*) aamma imarpimmi suluppaagaq natermioq (*Sebastes mentella*). Suluppaakkat taakku assigiinngitsut pisat pillugit naatsorsuutini immikkoortinneqarneq ajorput. Immikkoortoq peqarfiusoq Islandimiit Savalimmiunut isorartutigaaq. Aalisarnerup annersaa Islandip imartaani ingerlanneqarpoq.

ICES-imit biologit siunnersuutigaat suluppaagaq natermioq (*S. mentella*) amerlanerpaamik 2009-mi 10.000 tons pisarineqarsinnaassasoq. Suluppaagaq (*S. marinus*) amerlanerpaamik 30.000 tons pisarineqarsinnaasutut aalajangersarneqarpoq.

TAC piffissami 1997 – 2003-mi 62.320 tonsinut aalajangerneqarsimavoq. Aalisarnek pillugu Siunnersuisoqatigiit TAC piviusorsiornerusoq kaammattuutigeqqippaat, tassa "pappilissatigut aalisakkat" maannakkut EU-mik isumaqatigiissummiit peerneqarsimalermata, tamannalu tunngavigalugu 2006-imi TAC 17.500 tonsinut appartinneqarluni aamma 2007-imi 5.000 tonsinut. Naalackersuisut aalajangerpaat 2009-mi TAC-p 1.000 tonsinut aalajangersarneqassasoq.

Soorlu siusinnerusukkut taaneqartoq, Kalaallit Nunaata aamma nunat allat sineriiallit allat marluk, Island aamma Savalimmiut akornanni suluppaakkat ataatsimut aqunneqarnissaat pillugit isumaqatigiissuteqarnissaq siunertaralugu suliniut december 2003-mi aallartinneqarsimavoq. Sammisaaq pillugu arlaleriarluni ataatsimiittoqartarsimavoq sulili isumaqatigiissummik inerneqarani isumaqatigiittoqarsimangilaq.

5.2.4. Nataarnat

Tunumi nataarnat pillugit biologinit siunnersuisoqanngilaq, aamma siusinnerusumut naleqqiullugu nutaamik ineriartortoqarsimanani. Aalisarnek pillugu Siunnersuisoqatigiit kissaataat naapertorlugu TAC 2002-mi 1.000 tonsinut qaffanneqarpoq. Tamanna tikillugu 800 tonsiusimalluni. Kissaatigisaq ilaatigut Ruslandimik aamma Norgemik aalisarnek pillugu isumaqatigiissutit eqqarsaatigineqarnissaannik tunngaveqarpoq.

Naalackersuisut 2009-mi 2008-ip aamma 2007-ip assigisaanik, TAC 2.000 tonsinut aalajangerpaat. Tamatumunnga pissutaaneruvoq EU-p 1.075 tonsinik pisassinneqarsimanera.

5.2.5. Qeeqqat

Biologinit qeeqqanut tunngatillugu siunnersuisoqanngilaq, aamma siusinnerusumut naleqqiullugu nutaamik ineriartortoqarsimanani. Naalackersuisut taamaattumik 2009-mi

ukiumi kingullerni pisassiissutinik aalajangersaasimaneq aallaavigalugu 1.000 tonsinik aalajangersaapput.

5.2.6. Ammassaat

Jan Mayenip, Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni imartami ammassaat ataatsimoorunneqartuupput Norgep, Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni pingasuussinissamik isumaqatigiissutikkut malittarisassiuunneqartut. Islandimi Havforskningsinstitut-imiit siunnersuineq tunngavigalugu TAC-p aalajangerneqarnissaa pillugu nunat taakku pingasut suleqatigiipput.

Ammassaat pillugit isumaqatigiissut isumaqatigiissutaavoq pisariusoq, TAC-lu immikkoortunut arlalinnut avillugu aalajangerneqartarluni. Ukioq pisassiiffiusoq junip 20-ianiit ukiup tulliani aprilip 30-ianut ingerlavoq. Maj-junimi tunup ammassaa eqqissisimatinneqartarpoq. Nalinginnaasumik TAC-iugallartumik juunimi aalajangersaasoqartarpoq, TAC-lu inaarutaasumik decembarimi aalajangersarneqartarluni. Nunat taakku pingasut akornanni pisassiissutinik agguaassineq inaarutaasumik TAC aallaavigalugu naatsorsorneqartarpoq.

Biologit 2008/09-mi ammassanniartoqassanngitsoq inassutigaa, tamanna 2007/08-mi 308.000 tons-imik inassuteqaammut sanilliullugu annikillerujussuaataavoq.

2009-mi ammassannut inaarutaasumik TAC 130.000 tonsinut aalajangerneqarpoq, ICES-imiit aamma Islandimi Havforskningsinstituttimiit biologinit siunnersuineq tunngavigalugu. Illuatungeriit pingasut isumaqatigiissutaat aallaavigalugu Kalaallit Nunaat 11%-inik pisasaqarpoq, tassa 14.300 tonsit taakkunanngalu EU-mik isumaqatigiissut malillugu EU 7,7 %-imik piunasaqarluni. EU-p pisassai taamaattumik 10.010 tonsiupput kalaallilu aalisartuinut sinneruttut taamaalillutik 4.950 tonsiullutik.

5.2.7. Saarullernaq

Saarullernaq Atlantikup avannaani nunat sineriallit, tassa EU-p, Norgep, Savalimmiut aamma Islandip akornanni aalisagaq ataatsimoorussaavoq. Kalaallit Nunaat tassani imminut nunatut sinerialittut isigivoq tamannalu NEAFC-imi (Atlantikup avannamut kangiani aalisarnermut ataatsimiititaliaq) tunngavilersorlugu, nunalli sineriallit allat taamatut inissisimaneq pisortatigoortumik akuerinagu. Taamaakkaluartoq NEAFC aqutugalugu Kalaallit Nunaat saarullernartassinneqarpoq, aamma Ruslandi taamatut, aamma nunatut sinerialittut isigineqanngitsoq. Kalaallit Nunaat aamma Ruslandi nunat sineriallit ataatsimiinnerini akuttunngitsumik alaatsinaattutut peqataasarput.

1990-ikkut naalerneranniit 2004 tikillugu pisat ukiumiit ukiumut qaffakkiartorput, 2004-milu 2,4 mio. tonsit angusimallugit. Tamatuma kingorna pisat annikitsumik apparparput, 2007-imilu 1,6 mio. tonsit missaaniissimallutik. Pisat tamarmiusut biologit siunnersuutaannit annertunerujussuupput. Tamanna tunngavigalugu nunat sineriallit isumaqatigiissimapput 2008-mi pisat 1,25 mil. tonsit sinnissanngikkaat. Tamannali biologit siunnersuutaannit 835.000

tonsinik malunnaatilimmik suli annertuneruvoq. Nunat sineriallit 2009-mi annerpaamik 543.043 tons-inik saarullernanik pisaqartoqassasoq aalajangerpaat, taakkunannga 3.194 tons Kalaallit Nunaannut tunniunneqarput. Taakkunannga 2.000 tons-it tikillugit Savalimmiut imartaanni pisarineqarsinnaapput.

Kalaallit Nunaat siullermeertumik 2006-imi saarullernarniarluni aalisarpoq, nunat tamalaat imartaani 10.000 tonsinik Naalackersuisut pisassiissutinik aalajangersaammata sulilu kalaallit oqartussaaffigisaanni 10.000 tonsinik pisassiillutik. Saarullernanik aalisarneq ineriartortinniarlugu taamaaliortoqarpoq. Taamatut siunniussaqaarneq taamanili aalajangiussimaneqarsimavoq (kalaallili oqartussaaffigisaanni pisat manna tikillugu tonsit untritilerpaaluinnaasimapput). 2009-mut kalaallit oqartussaaffigisaanni 10.000 tonsit aamma nunat tamalaat imartaanni 3.194 tonsit pisassiissutigineqarput. Nunat tamalaat imartaanni pisassiissutit NEAFC-imi nunanit sinerialinnit aalajangerneqarput, 2006-imullu naleqqiullugu appariarneq saarullernanut ataatsimut pisassiissutit appariarnerinut takussutissaavoq.

5.3. Kalaallit Nunaata Kitaa aamma Tunu

5.3.1. Saarullik

2009-mi saarulliit toqqaannartumik aalisarfigineqassanngitsut ICES-ip suli kaammattuutigaa, taamaalilluni saarulliit amerleqqinnissaannut periarfissinneqassallutik. Aammattaaq ICES-ip ukiunut arlalinnut tunngasumik peqassutsip aqunneqarnissaanut pilersaarummik sanasoqarnissaa kaammattuutigaa, taamaalilluni peqassutsikkut annertuumik qaffariartoqartinnagu kinguaassiortoqartinnaguluunniit aalisarneq qaffassanngitsoq qulakkeerneqassalluni.

Naalackersuisut 2007-imi avataasiortunut TAC 5.000 tonsinut aalajangerpaat sinerissamilu qanittumik killilersuisoqarnani. Saarullinniarneq pillugu nakkutigininnissamut pilersaarummut siunnersuusiortussamik Naalackersuisut 2007-imi suleqatigiissitaliorput. 2008-mut TAC-mik aalajangersaanissamut Naalackersuisut aalajangiinerat taamaalilluni suleqatigiissitamit tassannga inassuteqaatinik tunngaveqarpoq.

Naalackersuisut 2008-mi avataasiortunut saarullinnut TAC-p 15.000 tonsinut qaffannissaa aalajangerpaat, taakkunannga 3.500 tonsit EU-mut pisassiissutaallutik. Aammattaaq Tunumi avannarpasissutsip 62° avannaani saarullinniarneq matuneqarpoq. 2008-mi sinerissamut qanittumi aalisarneq killilersugaanngilaq, 2009-mi sinerissap qanittuani saarullinniarnermi TAC 10.000 tonsinut aalajangerneqarpoq.

5.3.2. Suluppaagaq ikerinnarsiortoq

Matumani pineqarput suluppaakkat ataatsimoorunneqartut TAC-illu annertunersaa Kalaallit Nunaata, Savalimmiut, Norgep, Islandip, Ruslandip aamma EU-p akornanni agguarneqartarpoq. Aalisarnerup annertunersaa Irmingerhavep kangiata avannaani ingerlanneqarpoq,

Irmingerhavillu sinnerani annikinnerusut pisarineqartarlutik. Tassunga ilanngutissaaq TAC-p annikitsortaa Kalaallit Nunaata Kitaani (NAFO-p immikkoortuani 1F-imi) aalisarneqarsinnaanera, tamannali annikitsuinnarmik iluaqutigineqartarpoq.

ICES-ip 2009-mut siunnersuina 20.000 tonsiuvoq. Siunnersuinnermut ilaatinneqarpoq NAFO-p iluani pisat.

Suluppaakkanik nakkutiginninneq, tassunga ilanngullugu TAC-mik aalajangersaaneq, NEAFC (Atlantikup avannaata kangiani aalisarnermut ataatsimiititaliaq) aqutugalugu illuatungerisanik attuumassuteqartunik isumaqatigiinniutigineqartarpoq. 2004-mili isumaqatigiinnissaq iluatsinneqarsimannigilaq, illuatungeriillu tamarmik immikkut namminerisaminnik pisassiissutinik aalajangersaasarsimallutik.

Naalackersuisut namminerisaminnik kalaallinut pisassiissutinik 14.812 tonsinik aalajangersaaneq 2009-mi aalajangiusimavaat, taakkua annertunersaat EU-mut, Ruslandimut aamma Norgemut ingerlateqqinneqarlutik, nunanik taakkuninnga isumaqatigiissuteqarneq tunngavigalugu, taamaalillunilu 3.912 tons-it kalaallit aalisartuut aalisarneqarsinnaanngortinneqarput.

6. SENERISSAP QANITTUANI AALISARNEQ

6.1 Raajat

Kalaallit Nunaata Kitaani sinerissamut qanittumi aalisariutit raajartassiissutinit pisassaat Aalisarneq pillugu inatsimmi § 5, imm. 3 naapertorlugu 43 %-inik annertussuseqarput (takuum immikkoortoq 3.1.2). Tassa 2009-mi 47.545 tonsinik annertussuseqarlutik.

6.2. Saattuut

2004-mi Naalackersuisut saattuarniarnermi aqutseriaaseq nutaaq akuersissutigaa. Tamatuma ilaatigut kinguneraa sinerissamut qanittumi saattuarniarnerup immikkoortunut aqutsiviusunut immikkuullarissunut arfinilinnut tamarmik immikkut pisassiiffigineqartunut agguarneqarnera. Angallat ataaseq annerpaamik immikkoortunut aqutsiviusunut marlunnut aalisarnissaminut akuersissuteqarsinnaavoq. Aammattaaq 64° 15-p avannaani ukiup qaammataani siullerni pingasuni aalisarneq inerteqqaalerluni. Nalunaarut juulip aallaqqaataani 2004-rami atortuulersinneqarpoq.

Immikkoortoq 5.1.7-imi allanneqartutut iginneqartartut toqusoortullu annikillisinniarlugit ataatsimut atuuttumik ullunik aalisarfinnik aalajangersaasoqassasoq biologit innersuussutigaat, taamaaliornikkullu pisuussutinik atuilluarnissaq qulakkeerumaneqarluni. Qeqertarsuup tunuani sinerissap qanittuani pisassatut siunnersuutigineqartut 2009-mi allanngoratik 600 tonsiupput, taakkunanga 200 tonsikkaarlugit kujasinnersumut, avannarpasinnerusumut Vaigat-imullu agguarsimallutik. Sisimiut eqqaanni sinerissap qanittuani peqassuseq pitsanngoriartoq

takuneqarsinnaavoq, 2008-milu pisassat 350 tonsiusut 2009-mi 500 tons-inut qaffanneqarput. Taamatut kaammattuinermi 300 tonsit aalisarfigineqartartuni pisarineqassasut aammalu 200 tonsit isortumi Nassuttuumilu pisarineqassasut kaammattuutigineqarpoq. Maniitsumi sinerissap qanittuani misissuisoqarsimanginnera pissutigalugu biologit siunnersuinerannik soqanngilaq. Nuuk-Paamiut sinerissap qanittuani 700 tonsinik pisaqartoqarnissaa kaammattuutigineqarpoq, tamanna 2004-miilli allannguuteqanngilaq.

Piffissami 2002 – 2009 sinerissamut qanittumut TAC tabelimi ataaniittumi takuneqarsinnaavoq:

Tabel 4: 2002-2009-mi saattuani Naalackersuisut sinerissamut qanittumut TAC-at (tons)

Sinerissamut qanittoq	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TAC	10.000	10.000	4.200	5.236	4.440	4.380	4.200	2.150

Naalackersuisut 2009-mi sinerissap qanittuani 2.150 tonsinik TAC-mik aalajangersaapput, takuuk aamma immikkoortoq 5.1.7. Sinerissap qanittuani annikillileerujussuarneq sinerissap avataani pisassat qaffannerinut sanilliunneqassaaq. Taamaalilluni 2009-mi saattuartassat katillutik 4.080 tonsiupput.

6.3. Uiluiit

2004-mili biologinit nutaamik siunnersuisoqarsimangilaq, imaluunniit aalisarnermik inuussutissarsiteqartut tungaanniit aalisarnerup aqunneqarnerani allannguuteqartoqarnissaanik kissaateqartoqarsimanani. Naalackersuisut taamaattumik 2009-mut naleqqiullugu immikkoortut pisassiiffineqartut aamma TAC-p 2004-misut allanngortinneqarani aalajangiusimaneqarnissaa aalajangersimavaat.

Piffissami 2003-mit – 2009-mut pisassiissutit tabelimit ataaniittumi takuneqarsinnaapput:

Tabel 5: 2003 – 2009-mut immikkoortut pisassiiffiusut aamma Naalackersuisut TAC-iat

Pisassiiffik	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nuuk	720	720	720	720	720	720	720
Aqajarua	240	0	0	0	0	0	0
Attu	560	100*	100*	100*	100*	100*	100*
Sisimiut – Kujataa (Saqqaq)	800	400	400	400	400	400	400
Sisimiut – Avannaa (Kangaarsuk)	Pisassiissute-qanngilaq	700	700	700	700	700	700
Nassuttooq	Pisassiissute-qanngilaq	300	300	300	300	300	300

*Immikkoortut matuneqarsimasut avataanni.

2003-mi Attup eqqaani immap naasuini toqunartoqartoq paasineqarpoq, immikkoortorlu matuneqarluni. Danmarkimi avatangiisinut oqartussat suleqatigalugit immikkoortoq immap naasuunik toqunartunik nassaarfiusoq killilernera iluatsinneqarpoq. Immikkoortup ammaqinneqarnissaa siunertaralugu Attup eqqaani pissutsinik misissuinnissamut 2005-imi aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.

Sisimiut eqqaanni aalisarneq siaruarniarlugu immikkoortut pisassiiffiusartut nutaat marluk 2004-mi pilersinneqarput.

6.4. Kapisillit

Kapisillit ingerlaartuurtuupput atlantikullu avannaani kapisillit pillugit suleqatigiiffimmit, NASCO-mit (North Atlantic Salmon Conservation Organization) malittarisassaliuunneqarlutik. Kalaallit Nunaata Kitaani kapisilinniarnissamut Kalaallit Nunaata periarfissai ukiumoortumik NASCO-p junimi ataatsimiinnerani isumaqatigiinniutigineqartarput.

Nunat tamalaat immamik misissuisarnernut ataatsimiititaliaanit ICES-imiit biologit siunnersuinerat 2009-mit 2011-mut kingumut ilerasunnangaatsiarpoq. Kapisillit oqaluttuarisaanermi aatsaat taamatut ikitsigisutut nalilerneqarput, mannaluk tikillugu iliuusaasimasut arlaannaalluunniit kapisileqassutsimut iluaqutaasimasutut isikkoqanngillat. Taamaalluni Kalaallit Nunaata 2002-mili inuussutissanik taamaallaat 20 tons-inik avammut niuerutigineqarsinnaanngitsunik kapisilinniartarnera takuneqarsinnaasumik sunniuteqarsimangilaq.

Atlantikup avannaani kapisillit pillugit suleqatigiiffimmit NASCO-mi 2008-imi juunimi ukiumoortumik ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaat kingumut isumaqatigiinniarnermi angusaqaqqippoq, Kalaallit Nunaata Kitaani 2009-mi nammineq atugassanik, inuuniutissanik aalisarnermik taaneqartunik, kapisilinniartoqarsinnaalluni.

Inuuniutissanik aalisarnermi pineqarpoq pisat imatut annertutigissasut maannakkut inuussutissanik pisariaqartinneqartutut annertutigissallutik. Tamanna ukiumiit ukiumut nikerarsinnaavoq, kapisilinniarnernup saniatigut piniarnerniit, aallaaniarnerniit aalisarnerniillu Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffinni inuussutissanik pissarsinissamut periarfissat apeqqutaatillugit. Inuussutissatut pisariaqartinneqartut kapisillit 20 tonsit missaaniittut missiliorneqarput – kisitsit qaffasinnerpaatut imaluunniit pisassiissutit annertunerpaaffiattut isigineqanngilaq.

Kapisilinniarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 21, 10. august 2002-meersumi § 6, imm. 1 aamma 5 naapertorlugu Naalakkersuisut aalajangerput 2008-mi Kalaallit Nunaanni pisiniarfinnut tunisassiorfinnullu kapisilinnik tunisineq imaluunniit Kalaallit Nunaanniit kapisilinnik avammut niueruteqarneq inerteqqutaassasoq. Taamaattorli nammineq atugassanik (sunngiffimmi aalisarnermut) kapisilinniartoqarsinnaasoq, kiisalu inuussutissarsiuutigalugu aalisartut Kalaallit Nunaanni kalaalimineerniarfinni, hotelinut, paaqqinnittarfinnut tamanut neriniartarfiusunut allanut kapisilinnik tunisisinnaasasut.

KNAPK North Atlantic Salmon Foundation-nimik isumaqatigiissuteqarnermigut avammut tuniseqqusaannginnermut aningaasatigut ajunngitsorsisarpoq. Naalakkersuisut isumaqatigiissummut tassunga pituttorsimangillat.

Juuni-mi 2007-imi ukiumoortumik ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaata nutaatut akueraa ICES-ip siunnersuina ukiunut arlalinnut atuutissasoq. Ukiunut arlalinnut siunnersuisoqarnissaanut Kalaallit Nunaata piunasaqaatigisimavaa piffissaq aalisarfigineqarsinnaassasoq ukiut pingasut (2006-2008).

NASCO-mi isumaqatigiissutip Kalaallit Nunaata siunissami iluanaarniutigalugu kapisilinniarsinnaaneranut pisinnaatitaaffinnik ajoqusiinngilaq. Kalaallit Nunaata iluanaarniutigalugu kapisilinniarnissaa taamaalilluni aallarteqqinneqarsinnaavoq kapisileqassutsip pitsaanerulerneranik biologit siunnersuuteqarpata, imaluunniit tamanna Naalakkersuisunit kissaatigineqarpat.

2007-imi kapisillit katillugit 24.646 kiilut pisarineqarsimasut nalunaarutigineqarsimavoq. Tassunga ilanngutissapput aalisarnerit nalunaarutigineqanngitsut, tamannalu suli 10 tonsit missaannut missiliorneqartarpoq. Kapisilittat pillugit nalunaaruteqartarnerup annertusineqarnissaanut Aalisarnermut Naalakkersuisoqarfiup annertuumik qaammarsaaneranut innersuussilluni naatsorsuutigineqarpoq 2008-mi ataatsimut pisat ukiut siuliinit annertunerussasut. 2008-mi ataatsimut pisat 25.170 kiilut nalunaarutigineqarsimapput.

6.5. Qalerallit

Sinerissamut qanittumi immikkoortuni pingasuni, Qeqertarsuup Tunuani, Uummannami aamma Upernavimmi tamarmik immikkut TAC-eqarnissaat biologinit suli kaammattuutigineqarpoq. Namminersorlutik Oqartussat piunasaqarnerisigut piffinni taakkunani pingasuni siunnersuineq ukiut marlukkaalerpoq. Iluanaarniutigaluguli aalisarnermiit aamma misissuinerneq nalunaarsuutit naammanginneri pissutigalugit Upernavimmi Nunattalu sinnerani qalerallinnik naliliisimaneq paasissutissanik kingullernik biologinit ilaneqarsinnaasimangilaq, tamannalu tunngavigalugu immikkoortuni taakkunani TAC-mik aalajangersimasumik inassuteqarsinnaanatik. Taamaattorli Upernaviup eqqaani ukiukkut pisarineqartartut angissutsillu aalaakkaasuupput. Upernaviup Qaanaallu eqqaanni peqassutsikkut misissuinerit aallunneqarnerunissaat Naalakkersuisut kissaatigaat.

Qeqertarsuup tunuani 2009-mi 2010-milu pisassat 8.800 tons-inut appartinneqassasut kaammattuutigineqarpoq. Ukiuni kingullerni qalerallitarineqartartut milleriarsimanerat pisassiissutinik appaanermut tunngavigineqarpoq. Uummannamut tunngatillugu 2009-mi 2010-milu ukiumut 5.000 tons-it sinnerlugit pisaqartoqassanngitsoq kaammattuutigineqarpoq. 2007-imi kaammattuutigineqarpoq aalisarnermi logbogilersorneq atuutsinneqalissasoq, taamaasilluni biologit siunnersuinerannut tunngaviusinnaasunik paasissutissat amerlanerusut pissarsiarineqarsinnaallutik. Maannakkut angallatinut 30 fodit sinnerlugit angissusilinnut tamanut nalunaaruteqartussaataaneq atulersinneqarsimavoq.

Soorlu tabellimi ataaniittumi takuneqarsinnaasoq ukiuni kingullerni marlussunni Qeqertarsuup Tunuani pisat qaffariarsimasut, biologit siunnersuinerannit 50 %-ip missaanik annertunerusumik pisaqartoqarsimalluni. Paarlattuanik Uummannami pisat appariarsimapput.

Tabel 6: Piffissami 2000-2007-imi sinerissamut qanittumi pisat (kg.):

Tons	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Qeqertarsuup Tunua	9.988,5	7.072,3	11.683,2	12.137,4	12.776,9	12.574,0	10.731,7	11.173,4
Uummannaq	7.553,5	6.544,4	5.324,4	5.307,9	5.320,1	5.533,7	6.312,9	5.457,6
Upernavik	3.764,0	3.133,1	2.831,4	3.949,7	4.611,1	3.533,9	5.638,6	4.790,3

Najoqqutaq: KANUAANA

Naalackersuisut 2009-mut aqutsisoqarfinnut Qeqertarsuup Tunuanut, Uummannamut aamma Upernavimmut TAC-mik aalajangersaapput. Siullermik TAC Qeqertarsuup Tunuanut 8.800 tonsinut ukiup siuliani 12.500 tonsiusimasumut, Uummannamut 5.000 tonsinik aamma Upernavimmut 6.000 tonsinik agguarneqarpoq, 2008-mi 5.500 tonsinik pisassiisoqarneranut sanilliullugu qaffariarneruvoq. Kalaallit Nunaata sinnerani aalisarnek killilersorneqanngilaq. 2007-imut naleqqiullugu TAC Qeqertarsuup Tunuanut aamma Uummannamut aalajangiussimaneqarpoq, Upernavimmullu 500 tonsinik qaffanneqarluni. Oktober 2009-mi Naalackersuisut aalajangerput aqutsisoqarfinni Upernavimmi aamma Uummannami TAC qaffanneqassasoq, tassa pisassiissutit tamakkerlugit aalisarneqalermata. Tamanna tunngavigalugu Uummannamut Upernavimmullu pisassiissutit piffinnut tamanut 500 tons-mik ilaneqarput. 2009-mut inaarutaasumik TAC taamaattumik imatut isikkoqalerpoq:

Qeqertarsuup Tunua: 8.800 tons

Uummannaq: 5.500 tons

Upernavik: 6.500 tons

Qaanaami, Tunumi aamma Kalaallit Nunaata kujataata kitaani sinerissamut qanittumi annikitsumik aamma aalisartoqarpoq.

7. KALAALLIT NUNAATA AAMMA NUNAT KALAALLIT NUNAATA AALISARNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISSUTEQARFIGISAASA AKOR-NANNI PISASSIISSUTIT AGGUARNEQARNERI

Aalisakkanut assigiinngitsunut TAC-it Naalakkersuisunit aalajangersarneqareeraangata pisassiissutit Kalaallit Nunaata aamma nunat Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarfigisaasa akornanni agguarneqartarput. Ilangussaq 1 aamma 2 najoqqutatut atorneqarput.

7.1. EU

EU-mik isumaqatigiissut aalisarneq pillugu isumaqatigiissutini pingaarnersaavoq. Aalisarneq pillugu isumaqatigiissut isumaqatigiissummut ilanngussakkut immersorneqartarpoq. Januaarip aallaqqaataani 2007-imi EU-mik ukiunut arfinilinnut atuuttussamik nutaamik isumaqatigiissuteqartoqarpoq. EU-mik isumaqatigiissummi pisassiissutit annertussusaat Kalaallit Nunaata EU-mi tunisai allanneqarsimapput. Aningaasatigut akiliutit Kalaallit Nunaat ukiumut 320 mio. kr.-it missaannik pissarsisarpoq. Taakkunannga 135 millionit missaaniittut aalisarsinnaatitaanermut akiliutit sinnerilu 187,5 millionit peqatigiinnissamut isumaqatigiissummut atatinneqarlutik.⁷

Tabel 7: Kalaallit Nunaata Kitaani EU-ip aalisarnissamut periarfissai (tons):

	EU-mut pisassiissutit nuussinerit kingorna	EU-mut pisassiissutit isumaqatigiissut naapertorlugu
Qalerallit KK	1.550	2.500
Raajat	4.000	4.000
Nataarnat	125	200
Saattuat	500	500

Tabel 7-imi pisassiissutinit Norgemut qalerallit 800 tonsit kiisalu Savalimmiunut qalerallit 150 tonsit nuunneqarput. Nataarnat 75 tonsit Norgemut nuunneqarput.

2005-imi aamma 2006-imi saattuanit EU-p pisassiissutini ilaannakuusumik iluaqutigisimavai 2007-imi imaluunniit 2008-mi EU saattuarniarsimangilaq.

Tabel 8: Tunumi EU-p aalisarnissamut periarfissai (tons):

	EU-mut pisassiissutit nuussinerit kingorna	EU-mut pisassiissutit isumaqatigiissut naapertorlugu
Qalerallit	6.601	7.500
Raajat	2.165	7.000

⁷ Kalaallit Nunaata – EU-llu isumaqatigiissummut ilassutaat nr. 5, 1. januar 2007-imeersoq

Nataarnat	1.000	1.075
Ammassat	0	10.010

Tabel 8-mi pisassiissutinit qalerallit 824 tonsit Norgemut nuunneqarput. Qalerallit 75 tonsit Savalimmiunut nuunneqarput. Raajat 1.335 tonsit Savalimmiunut nuunneqarput. Raajat 3.500 tonsit Norgemut nuunneqarput. Nataarnat 75 tonsit Norgemut nuunneqarput. EU-p ammassattassai Island-imut nuunneqarput.

ICES-imit Det Islandske Havforskningsinstitut-imillu biologitigut siunnersuineq tunngavigalugu 2009-mi ammassannik TAC 130.000 tons-imut aalajangersarneqarpoq.

Tabel 9: Kalaallit Nunaata Kitaani aamma Tunumi EU-ip aalisarnissamut periarfissai (tons):

	EU-mut pisassiissutit nuussinerit kingorna	EU-mut pisassiissutit isumaqatigiissut naapertorlugu
Saarulliit	3.000	3.000
Suluppaakkat	4.800 (imaani kilisannermit pisorineqassapput)	8.000
Saniatigut pisat	2.180	2.300

Tabel 9-mi pisassiissutinit suluppaakkat ikerinnarsiortut 3.000 tonsit EU-p Norgemut nuussimavai. Aammattaaq suluppaakkat ikerinnarsiortut taamaallaat Tunumi aalisarneqarsinnaasut 200 tonsit Savalimmiunut nuussimavai. Taakkua saniatigut EU-p saarullittassat 500 tons-it Norge-mut nuussimavai aammalu 120 tonsit imminguit pisorisuukkatut allassimasut.

Aalisarnej pillugu isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaata aamma ukiup tullianut aalisarnermi ilassutitut periarfissanik EU neqeroorfigisussaavaa. 2008-mi Kalaallit Nunaat 2007-imi aalisarnermi ilassutitut periarfissanik neqerooruteqarsimanngilaq.

7.2. Savalimmiut

Savalimmiormiut Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnerat annikitsuinnaavoq. Kalaallit Nunaata aamma Savalimmiut akornanni Isumaqatigiissummut 2009-mut ilanngussaq naapertorlugu avataasiorlutik 68 ° 00-ip avannaani qalerallinnik 125 tonsinik savalimmiormiut aalisariutaat aalisarsinnaapput, kiisalu suluppaakkanik ikerinnarsiortunik (Kalaallit Nunaata Kitaani aamma Tunumi), TAC-p qaffasissusissaa – aamma nunat sineriallit akornanni agguarneqarnissaat pillugu isumaqatigiittoqannginnera pissutigalugu suli aalajangerneqanngitsunik. Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata imartaani aalisakkanik assigiinngitsunik misileraallutik

aalisarsinnaapput, ilaatigut Tunup avannaani raajanik 100 tonsinik, aamma periarfissaqarlutik tunumi misileraallutik saarullinnik, najorpilikkanik aammalu qeeqqanik aalisarsinnaallutik. Tassani saniatigut pisarisuukkat tamarmiusut 275 tonsit qaangersimassanngilaat, saarullittassallu katillutik 350 tons-it qaangissanngilaat.

Kalaallit nunaata imartaani savalimmiormiunut pisassiissutit akigalugit Kalaallit Nunaat Savalimmiut imartaani misileraalluni inerisaallunilu ningittagsuummik aalisakkanik natermiunik ulluni aalisarfiusuni 60-ini aalisarsinnaatinneqarpoq. Aammattaaq savalimmiormiut ammassassuarnut pisassiissutaannit Kalaallit Nunaat 4.000 tonsinik 2009-mi pissarsivoq. Taakku Savalimmiut imartaani imaluunniit nunat tamalaat imartaanni aalisarneqarsinnaapput.⁸

7.3. Norge

Kalaallit Nunaata aamma Norgep akornanni 2009 pillugu Isumaqatigiisummut ilassut naapertorlugu aalisariutit Norgemeersut Kalaallit Nunaata imartaani 2009-mi imatut pisassinneqarput (tons):

Tabel 10: 2009-mi Kalaallit Nunaata eqqaani Norgemut pisassiissutit (tons):

	Norgemut pisassiissutit nuussinerit kingorna	Norgemut pisassiissutit isumaqatigiissut malillugu
Kalaallit Nunaata Kitaa		
Qalerallit KK	1.500	700
Nataarnat	75	0
Tunu		
Qalerallit	1.199	375
Raajat	3.500	0
Suluppaakkat, natermiut	200	100
Nataarnat	310	235
Pisarisuukkat	150 annerpaamik 10 %	150
Kalaallit Nunaata Kitaa Tunulu		
Saarulliit	1.250	750

⁸ Ilassut 2009: Aalisarnermi apeqqutit pillugit Savalimmiuni Naalakkersuisut aamma Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat akornanni isumaqatigiissut 27. maj 1997-imeersoq.

Suluppaakkat, ikerinnarsiortut	3.500	600
Pisarisuukkat	270 annerpaamik 10 %	150

Suluppaakkat ikerinnarsiortut suluppaakkanik natermiunik 100 tons-inik taarsiinissamut Norge akuerineqarpoq.

Taakkununga ilanngutissapput Kalaallit Nunaata, Norgep aamma Islandip akornanni ammassaat pillugit isumaqatigiissut naapertorlugu Norgep ammassannut TAC-p tamarmiusumit 8 %-imik pisinnaatitaaffeqarnera. 2008-imi julip aallaqqaataaniit 2009-mi maajip aallaqqaataanut ammassannut TAC tamarmiusoq 130.000 tonsinut aalajangerneqarpoq.

Norgemut pisassiissutitut akiliutitut Kalaallit Nunaat saarullinnik 1.625 tonsinik, kulleramik 360 tonsinik aamma sejlinik 730 tonsinik Barentsip imartaani kiisalu 62°-p kujataani sejlinik 925 tonsinik pissarsisarpoq. Taakku saniatigut pisarisuukkat ataatsimut 260 tonsit akuerineqarput.

7.4. Rusland

Kalaallit Nunaat aamma Ruslandimik pisassiissutunik paarlaasseqatigiittarpoq, 2009-mut isumaqatigiissummut ilanngussaqq naapertorlugu russit aalisariutai Kalaallit Nunaata imartaani pisassiissutunik makkuninnga aalisarsinnaapput:

Tabel 11: 2009-mi Ruslandip Kalaallit Nunaanni pisassai (tons):

Kalaallit Nunaata Kitaa	
Qalerallit KK	1.075
Qalerallit AK	600
Pisarisuukkat	10 %
Tunu	
Qalerallit	1.175
Suluppaakkat ikerinnarsiortut	2.300
Pisarisuukkat	10 %

Pisassiissutitut taakkununga taarsiullugu Kalaallit Nunaat Ruslandip imartaani saarullinnik 3.450 tonsinik aamma kulleridik 1.050 tonsinik 10 %-imillu pisarisuukkanik pissarsisimavoq.⁹

7.5. Island

Ukiumi pisassiiffiusumi 2007-2008-mi Island-i (aalisarneq julip aallaqqaataaniit aallartittarpoq majip aallaqqaataata tungaanut) Jan Mayenip, Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni imartami ammassat ataatsimoorussat 81 %-iilik aalisarsinnaatitaavoq, (Norgep, Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni pingasuullugu isumaqatigiissut naapertorlugu). Ukiumi pisassiiffiusumi 2008/2009-mi ukiumut TAC-i 130.000 tonsinut aalajangersarneqarput.

7.6. Nunat tamalaat suleqatigiinnerat

Nalinginnaasumik nunat tamalaat suleqatigiiffiini, NAFO-mit aamma NEAFC-imit malittarisassiuunneqartumi Atlantikup avannaani Kalaallit Nunaat Islandimik aamma Savalimmiunik pitsaasumik suleqatiginnippoq.

Aalajangersimasumik suluppaakkat ataatsimoorunneqartut pillugit siunissami isumaqatigiissuteqarnissaq pillugu Islandimik aamma Savalimmiunik Kalaallit Nunaata oqaloqateqarnera aallartinneqarsimavoq. Ilimagineqarpoq isumaqatigiissutaasinnaasumut Islandip, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata akornanni qalerallit ataatsimoorunneqartut ilanngunneqarsinnaasasut. Davis Strædemi aamma Baffin Bugtimi raajat aamma qalerallit ataatsimoorussat piujuartitsinissamik tunngaveqartumik nakkutigineqarnissaat qulakkeerniarlugu Canada attaveqarfigineqarpoq atorfilittat aqutigalugit. Canada isumaqatigiissusiorfigineqareerpoq angallatit nakkutigineqarnissaat pillugit, tamannali suli piviusunngortinneqanngilaq, Canada atuutilertitsinissaq 2009-p ukiaanut kinguartinneqassasoq qinnuteqarmat.

⁹ Kalaallit Nunaata aamma Ruslandip aalisarnermut ilassutaat 2009

8. ILANNGUSSAQ 1: AVATAASIORLUNI AALISARNEQ -
2009-MI PISASSIISSUTIT AAMMA ILANNGUSSAQ 2:
SINERISSAP QANITTUANI AALISARNEQ – 2009-MI
PISASSIISSUTIT

**Ilanngussaq 1: avataasiorluni
aalisarneq 2009-mut pisassiissutit**

Kol. 1	Kol. 2	Kol. 3	Kol. 4	Kol. 5	Kol. 6	Kol. 7
Pisassiis- sutit	Pisassiissutit nunanut agguataarnerat					
Katillugit (tons)	Nunarput	EU	Savalimm.	Island	Norge	Rusland

Kitaa

	Raajat	67.025	63.025	4.000				
4) 5)	Qalerallit KK	5.500	1.225	1.550	150		1.500	1.075
	Qalerallit AK	6.500	5.775	-	125			600
	Saattussat	1.930	1.430	500				
	Imminnguit	2.000	2.000	-				-
	Suluppaakkat	1.000	1.000					
5)	Nataarnat	1.200	1.000	125			75	
	Qeeqqat	1.000	1.000					
	Ammassat	25.000	25.000	-				
	Pisarisuukkanut pisassiissutit	-	-					annerpaamik 10%

Tunu

4) 5)	Raajat	12.400	5.400	2.165	1.335		3.500	
4) 5)7)	Qalerallit	15.000	3.350	6.601	75		1.199	1.175
	Imminnguit	2.000	2.000	-			-	
	Suluppaakkat natersiortut	1.000	800	-			200	
5)	Nataarnat	2.000	690	1.000			310	-
	Qeeqqat	1.000	1.000					
1)10)	Amassat	4.950	4.950	-	-	-		
	Saarullernat	10.000	10.000					
	Pisarisuukkanut pisassiissutit			-	-		150	annerpaamik 10%

Kitaa Tnunulu

11)	Saarullit	10.000	5.400	3.000	-		1.250	
	Amassassuit	10.000	10.000					
4)5)6)	Suluppaakkat ikerinnarsiortut	14.812	3.912	4.800	200		3.500	2.300
8)	Pisarisuukkanut pisassiissutit			2.180			270	annerpaamik 10%

Norge

	Sarullit	1.625	1.625					
	Kullerit	360	360					
	Saarullernat ilaat (Sej N)	730	730					
2)	Pisarisuukkanut pisassiissutit N	150	150					
	Sej S	925	925					

Pisarisuukkanut pisassiissutit S	110	110					
-------------------------------------	-----	-----	--	--	--	--	--

Rusland

Sarullit	3.450	3.450					
Kullerit	1.050	1.050					
Pisarisuukkat	annerpaamik 10%	annerpaamik 10%					

Savalimmiut

3) Aalisakkat natersiortut	-	-					
Saarullernat	2.000	2.000					
9) Ammassassuit	4.000	4.000					

Nunat tamalaat

9) Ammassassuit	4.000	4.000					
Raajat							
NAFO-aqutsivik 3M: 515 fiskedage							
NAFO- aqutsivik: 3.101 tons Savalimmiullu ataatsimut taakkunanga 530 tons Kalaallit Nunaannut							
Svalbard: ullut aalisarfiusut 450							
Misileraalluni aalisarnek							
Savalimmiut imartaani: ullut aalisarfiusut 60							
Saarullernat							

Nunat tamalaat: 3.194 tons taakkunannga 2000 tons savalimmiut imartaani aalisarneqar- sinnaapput							
---	--	--	--	--	--	--	--

**Ilanngussaq 2: Sinerissap qanittuani
aalisarneq, 2009-mut pisassiissutit**

Kol. 1
Pisassiissutit
Katill. (tons)

Kitaa

Raajat	47.545
Saattuat	2.150
Uiluiit Nuuk	720
Uiluiit Aqjarua	-
Uiluiit Attu*	100
Saqqaq - Kujataa	400
Kangaarsuk - Avannaa	700
Nassuttooq	300

Uiluut katillugit	2.220
* Aalisarfigeqqusaanngitsup silataani	
Qaleralik Upernavik	6.500
Qaleralik Uummannaq	5.500
Qaleralik Qeqertarsuup Tunua	8.800
Kalaallit Nunaata sinnera	-
Qalerallit katillugit	19.800
Saarullit	10.000

Nalunaarsukkat:

- 1) Ammassannut utaqqiisaasumik TAC ukiumut pisassiiviusumut juunimi aalajangersaavigineqassaaq ukiumut tulliuttumut 20. juunimiit – 30. apriliimut. (Tunumi ammassat eqqissimatitaasarput maajimi-juunimilu). Ukiup aalisarfiusup naanerani TAC inaarutaasumik aalajangersarneqartarpoq. Ukiuni aalisarfiusuni 2008/2009-mi TAC 4.950 tons-inut aalajangersarneqarpoq.
- 2) Aalisakkanut allanut (suluppaakkat qalerallillu) pisarisuukkanut pisassiissutit Norge-p imartaani 62°N-ip avannaani 150 tonsinut annertunerpaaffeqarput.
- 3) Kalaallit Nunaat Savalimmiut imartaanni aalisakkanik natermiunik ulluni aalisarfiusuni 60-inik aalisarsinnaatitaavoq.
- 4) EU-mit Savalimmiut isumaqatigiissuteqarfigineqarsimapput, EU-mut pisassiissutit Savalimmiunut nuunneqarsinnaanerini. Matumani pineqarput Kitaani qalerallit 150 tonsit, qalerallit 75 tonsit, 200 tonsit suluppaakkat ikerinnarsiortut kiisalu 1.150 tonsit raajat Tunumi. (EU-p qalerallit 1.849 tonsit nuussimavai, 225 tonsit Savalimmiunut kiisalu 1.625 tonsit Norge-mut)

- 5) EU-mit Norge isumaqatigiissuteqarfigineqarsimavoq, EU-mut pisassiissutit Norge-mut nuunneqarsinnaanerini. Matumani pineqarput 800 tonsit qalerallit, 75 tonsit nataarnat Kitaani kiisalu 3.500 tonsit raajat, 824 tonsit qalerallit, 75 tonsit nataarnat aammalu 1.500 tonsit suluppaakkat ikerinnarsiortut Tunumi. (EU-p qalerallit 1.849 tonsit imatut agguarsimavai 1.624 tonsit Norge-mut 225 tonsillu Savalimmiunut)
- 6) EU-mut pisassiissutaapput suluppaakkat 8.000 tons, qalorsuarnik ikerinnarsiutinik aalisarneqartussat. Pisassiissutit Kitaani Tunumilu aalisarneqarsinnaapput. EU-mut pisassiissutit NEAFC-mit sumiiffittut aqutsivigineqartuni tamakkerlugit aalisarneqarsinnaapput Kalaallit Nunaannit nalunaaruteqartarnissamut piumasaqaatit malinneqarsimatillugit. Ilanngullugu quppernerit naqqani nalunaarsukkatigut takuneqarsinnaavoq EU-mit uku tulluuttut ingerlateqqinneqarsimasut; Norge-mut: Suluppaakkat ikerinnarsiortut 1.500 tons. Norge Kalaallit Nunaannit suluppaakkanit ikerinnarsiortunit 100 tonsit pisassiissutigineqartut natermiunik taarsersinnaallugit akuerineqarpoq. EU katillugit 6.155 tonsinik annerpaamik aalisarsinnaatinnearpoq. Pisassat 70%-ii piffimmi killilersuiffiusumi aalisarneqarsinnaavoq, pisassiissutinillu 15% sinnernagit piffissami 1. apriliimit 10. maajimut aalisarneqarsinnaapput.
- 7) Kalaallit Nunaannit Savalimmiormiut kilisaataat aamma/imaluunniit ningittagarsuutaat amerlanerpaamik pingasut akuersarneqartarniarput Tunumi misileraalluni aalisarsinnaanissamut saarullinniarlutik, saarullernat (brosme) aamma qeerarniarlutik. Taamatut misileraalluni aalisarnermi nataarnanit aamma qaleralinnit tamakkiisumik pisarisuukkat 275 tonsit sinnerneqarsimassanngillat. Tamakkiisumik saarullinnit pisassiissutit 275 tonsit sinnerneqassanngillat. Taakku saniatigut Savalimmiut Tunumi misileraalluni aalisarsinnaanissaminut raajanik 100 tonsinik pisassinneqarpoq, misileraanissamut pisassiissutit ilanngussaq 1-imi nalunaarsuinermi ilaatinneqanngillat.
- 8) EU-p tamakkiisumik pisarisuukkatut pisarisinnaasai amerlanerpaamik annertussuseqassapput 2.180 tonsinik, taakku tuneqqitanit pisarisuukkatut aalisarneqarsinnaapput. EU-p imminnguit 120 tonsit Norge-mut ingerlateqqillugit nuuppaai, taakkua pisarisuukkatut tabel-imi takuneqarsinnaapput.
- 9) Pisassiissutit Norge-p nunarsuarmioqatigiillu imartaanni kiisalu Savalimmiut aalisarnikkut imartaanni aalisarneqarsinnaapput.
- 10) Ukiumi pisassiiviusumi 2009-2010-mi ammassattassat 130.000 tonsinut aalajangerneqarput, taakkunannga Kalaallit Nunaat 14.300 tonsinik pissarsivoq. EU-mik isumaqatigiissut naapertorlugu EU Kalaallit Nunaata pisassaasa 70%-iinik tunineqassaaq, taakku 10.010 tonsinik annertussuseqarput. Taakku EU-mit Island-imut nuunneqassapput.